

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

114
Anul 12
aprilie 2019

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Învierea Domnului

Semnează în acest număr

Poeți clasici/ Poezii pascale...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (33)...4
Ion Iancu Vale/ Sub teroare...5
Dragoș Niculescu/ Valoarea între cunoaștere și estimare...6
Dumitru Ichim/ Psalmi...8
Anton Găgiu/ La răsărit e apusul (4)...9
Florian Copcea/ Lovinescu în oglinzile posterității...11
Al Florin Țene/ O amintire cioplită în suflet de lemn...13
Daniel Ioniță/ Colacul de salvare...14
Adrian Botez/ Liniștea sperată...15
Elena Buică/ Duhul călătoriilor...16
Guner Akmola/ Poetul național al tătarilor din România...17
Dorel Schor/ Cafeneaua poezilor...18
Irina Lucia Mihalca/ Poeme...19
ITHACA/ Colaj liric...20
Ion Teodor Palade/ Caiet de școlar...21
Daniel Juverdeanu/ Poem...21
Ion Iancu Vale/ Așteptarea lui Hristos...23
Lucia Elena Locusteanu/ Liviu Rebreanu...24
Corneliu Vasile/ Cronică la „Pasărea de gheață”...26
Corin Bianu/ Poezii pascale...27
Paul Leibovici/ Dragostea...28
Liviu Pendefunda/ Paradoxul Luminii...30
Octavian Mihalcea/ Poeme
Raportul lui Pilat/ Continuare din numărul trecut...33
Ștefan Constantin Șelaru/ Biletul buclucaș...34
Anișoara Laura Mustețiu/ Poem de dor...35
Gabriela Căluțiu Sonnenberg/ Dizarmonii fericite...36
Gheorghe Ghe. Popescu/ Parada năravurilor...37
Firiță Carp/ Armonie și extaz...38
Rexlibris Group/ Lansări de carte...39

**„Cu ocazia Sfințelor Paști
urăm colaboratorilor și
cititorilor noștri:**

**„Sărbători luminate, cu
pace și sănătate”.**

La Mulți Ani !

Climate literare

INFO CLIMATE

Coperta 1
„Primăvara”
de Ștefan Luchian

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 -
PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel,
Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova,
Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Emil Stănescu, Florea
Turic, Gabriel Mihalache, George Piteș, George Terziu, Grigore
Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LANOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

Poezii pascale

Hristos au înviat

Alexei Mateevici

Se aşternuse piatra pe proaspătul mormânt
Şi noaptea coborâse, acoperind cetatea.
Se liniştise neamul vânzării. Pe pământ
Era o taină mare minune-apropiată.
Au stat tăcuţi de pază cei doi ostaşi străjari
Ne-atinşi de măreţia adâncurilor firii,
Nepresimţind venirea minunii celei mari
Ce-avea să schimbe faţa şi rostul omenirii.
Şi iată miezul nopţii, de stele-mpodobit;
Un tunet lung s-aude, pământu-n el vuieste,
Adânci puteri îl mişcă, izbindu-l. Zguduit,
Mormântul se deschide: scriptura se-implineşte.
Lumini lucesc la gura mormântului deschis,
Întunecimea pierde o clipă-n toată firea

Hristos învie! Paznici, să fie vouă vis,
Lumina vă orbeşte, v-a înlemnit uimirea!
Lumină din lumină cerescului cuprins
Luceşte-acum pe chipu-i, Îl-nalţă biruinţa.
Şi, lepădând pământul, îi lasă foc nestins
Pe calea mântuirii: nădejdea şi credinţa.
Cu moartea Sa, pe cruce murind nevinovat,
Ne-au dat El nouă pildă a mării jertfi de Sine,
Cu moartea Sa pe moarte călcând au înviat
Spre învierea vieţii în faptele de bine.
Cântaţi cu bucurie acelui Ce-au scăpat
Pe om şi omenirea de moarte sufletească.
Îi Paştele! Viaţa! Hristos au înviat!
Iubire între oameni şi pace să domnească!

Învierea

Mihai Eminescu

Prin ziduri înnegrite, prin izul umezelii,
Al morţii rece spirit se strecură-n tăcere;
Un singur glas îngână cuvintele de miere,
Închise în tratăjul străvechii evanghelii.

C-un muc în mâni moşneagul cu barba ca zăpada,
Din cărţi cu file unse norodul îl învaţă
Că moartea e în luptă cu vecinica viaţă,
Că de trei zile-nvinge, cumplit muncindu-şi prada.

O muzică adâncă şi plină de blândeţe
Pătrunde tânguioasă puternicile bolţi:
„Pieirea, Doamne sfinte, căzu în orice colţ,
Înveninând pre însuşi izvorul de viaţă.

Nimica înainte-ţi e omul ca un fulg,
Ş-acest nimic îţi cere o rază mângâioasă,
În pâlcuri sunătoare de plânsete duioase
A noastre rugi, Părinte, organelor se smulg.”

Apoi din nou tăcere, cutremur şi sfială
Şi negrul întuneric se sperie de şoapte...
Douăsprezece pasuri răsună... miez de noapte...
Deodată-n negre ziduri lumina dă năvală.

Un clocot lung de glasuri vui de bucurie...
Colo-n altar se uită şi preoţi şi popor;
Cum din mormânt răsare Christos învingător;
Iar inimile toate s-unesc în armonie:

„Cântări şi laude-nălţăm
Noi, Ție Unuia,
Primindu-L cu psalme şi ramuri,
Plecaţi-vă, neamuri,
Cântând Aleluia!

Christos au înviat din morţi,
Cu cetele sfinte,
Cu moartea pre moarte călcând-o,
Lumina ducând-o
Celor din morminte!”

Pe cruce

Vasile Voiculescu

Iisus murea pe cruce. Sub arşita grozavă
Pălea curată-i frunte ce-o sângerase spinii
Pe stâncile Golgotei tot cerul Palestinei
Părea că varsă lavă.

Şi chiar în clipa morţii huliră cărturarii
Cu fiera oţelită îl adăpau străjerii...
Râdea cu hohot gloata cu spasmele durerii
Şi-l ocărau tâlharii.

Zdrobită, la picioare-i zăcea plângând Maria
Şi-adânc zburcea blestemul din inima-i de mamă
Alături Magdalena, în lungă ei maramă,
Țipa văzând urgia.

Departate ucenicii priveau fără putere...
N-aveau decât să fugă în lumea cea pribeagă
Cu el se năruise nădejdea lor întreagă
Şi fără mângâiere.

Târziu, porni mulţimea în pâlcuri spre cetate
Pe drumurile-nguste cu lespezi pardosite
Trecură fariseii cu feţele smerite
Şi bărbile-argintate.

În căutarea adevărului (32). Lumina pură care ne ridică la El

„El este Aici de la începutul veacurilor și găzduiește în El toate veșnicile”

Atmaji Maharaj

Gheorghe Valerică CIMPOCA

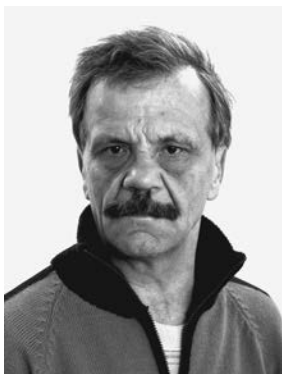

„Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos este și rămâne taină, oricât am vorbi noi despre Învierea Domnului Hristos nu putem ajunge la înțelegere deplină. Știți, poate știți, mai bine zis, că este o alcătuire între catavasiile Crucii în care Învierea este prezentată expres „cea mai presus de lume Înviere a lui Hristos Dumnezeu”, adică ceva care e mai presus de ceea ce putem noi înțelege cu puterile firii și de fapt e mai presus de ceea ce putem înțelege noi deplin. În orice caz nu ajungem niciodată să înțelegem Învierea Mântuitorului, pentru că este mai presus de fire. Deci în ce a constat Învierea Mântuitorului Hristos? A constat în învierea trupului, în unirea lui cu sufletul, deci sufletul la Învierea Domnului Hristos s-a unit cu trupul Domnului Hristos și prin putere dumnezeiască a înviat din morți. Despre acest lucru e scris în cele patru Evanghelii. Fiecare Evanghelist prezintă Învierea Domnului Hristos ca realitate, nu o explică, nici nu face

aprecieri asupra Învierii”. (Arhimandritul Teofil Părăian, „Taina Învierii”, în volumul Gânduri bune pentru gânduri bune). Învierea Domnului Hristos este în strânsă legătură cu moartea sa prin răstignirea pe cruce în ajunul sărbătoririi Sfântului Paște, sărbătoare la care participă toți creștinii. Noi, poporul român căutăm lumina încă de pe vremea Sfântului Andrei. Așteptăm lumina pură și credem în ea. În ziua de azi este prea multă risipă de lumină impură care se folosește la evenimente omenești, banale. Această lumină însoțită de foarte mult zgomot nu aduce nimic bun și pe lângă poluarea naturii ne poluează și sufletele. Lumina trebuie să vină din noi, din oameni, dar abia mai pâlpâie. Domnul nostru Iisus Hristos a dăruit și dăruiește continuu tuturor lumină din lumina cunoscută numai de El, lumina necreată. Ca o mare dragoste pentru noi, Iisus Hristos ne reamintește an de an de învierea Lui și ne trimite ca mesager lumina pură, lumina învierii. Numai cei ce nu cred și nu primesc această lumină se întunecă pe ei înșiși. Întunericul nu poate supraviețui în lumină, dar lumina poate străluci în întuneric, de aceea avem nevoie de lumină, ca să strălucim. Lumina alungă întunericul așa cum dragostea alungă ura. Avem lumină avem și dragoste. În fiecare om

există o lumină, dar pentru fiecare trebuie să vină clipa rânduită de sus, când să te vezi așa cum ești și să-l cauți pe Hristos. „Dumnezeu te iubește pentru ceea ce este în tine lumină, pentru ce ai tu bun, nu pentru păcatele, petele, întunecimile tale” (Părintele Constantin Sârbu). Lumina din noi poate crește o dată cu primirea luminii celei pure de la Hristos de Sfintele Paști, chiar dacă la rândul nostru o transmitem mai departe. Lumina Sfântă vine an de an de Paștele Ortodox și aduce în casele noastre speranța într-o lume mai bună și mai frumoasă. Ea ajunge direct la inimile noastre. În mod suprafiresc ea este o minune dumnezeiască necuprinsă de mintea noastră, care se repeta din an în an, în Sâmbăta Mare, de peste 20 de veacuri. Este cea mai mare minune din zilele noastre văzută atât de credincioși, cât și de necredincioși. Este minunea care uimește toată mintea și dovedește oamenilor până la sfârșitul veacurilor că Hristos, Lumina lumii și Mântuitorul sufletelor noastre, a înviat din morți a treia zi, dăruind tuturor viață veșnică. Sunt papi care au spus că lumina de paști nu este o minune, sunt savanți care cred că au descoperit misterul luminii, dar una peste altaeu CRED în această LUMINĂ.

(Va urma)

sub teroare

Ion Iancu Vale

*Din ce în ce mai curios, fascinat de diversitatea imaginilor,
omul mai făcu vreo câțiva pași.*

*Deodată, fu cuprins de o senzație ciudată, neliniștitoare,
se simțea intens privit*

și nu știa de unde și de la cine vine acea privire.

Se întoarce și înlemni,

*o sudoare rece, începu să i se prelîngă sub cămașa
subțire cu care era îmbrăcat...*

*Vegetația aceea bogată,
luxuriantă în care predomina un verde profund,
aproape lichid, îl asaltă cu șocanta și agresiva ei sălbăticie.*

*Copaci înalți ce păreau că se scurg din cer,
cu coroane uriașe și tulpini drepte, ca strunjite,
strânși în îmbrățișarea densă a arbuștilor,*

se întrețeseau într-un organic

și inexpugnabil zid vegetal.

Ici-colo flori carnivore,

*spectral și aprins colorate prindeau, între petalele
lor înșelătoare, insecte nebănuitoare pe care le devorau,
deschizându-și din nou cupolele florale
pentru a sechestra o altă pradă.*

Reptile de mărimi și specii diverse

*și multe alte târătoare se strecurau printre tulpini,
crengi și frunze, într-un permanent du-te-vino,
aparent ilogic.*

*Soarele se întrezărea pulverizat de sita deasă, cancerigenă
a florei grele, tropicale.*

*Păienjenișul de lumină era permanent tulburat
de săgetarea unor papagali viu colorați,
a vreunei șopârle zburătoare sau de hârjoana tembelă
a cârdurilor de maimuțe agățate de lianele
ce uneau cerul cu pământul.*

*Aerul părea gros, material și netulburat de nici
cea mai mica adiere.*

*Pe trunchiul unui arbore doborât de cine-știe
ce furtună, stătea el.*

*Cu ochii galbeni, dilatați, îl țintuia pe om
cu o privire ce emana o forță paralizantă, magnetică.*

*Gura mare, dreptunghiulară, deschisă, descoperea
dantura strălucitoare, puternică și ascuțită de felină.*

Trupul lung, rotund și dungat se sprijinea pe membre solide,

*terminate în labe mari cu gheare ca niște șisuri,
tăioase, de os, înfipite în trunchiul copacului
pe care stătea la pândă cu urechile semeț ridicate,
așteptând parcă doar un semnal*

pentru a se arunca într-un salt magistral și ucigaș.

Hipnotizat, omul rămase ca bătut în cuie

*ar fi vrut să se întoarcă și să fugă, dar picioarele
și întregul corp refuzau să-l asculte.*

*Ar fi vrut să strige, dar nu putea scoate niciun sunet
din gura încleștată de teamă.*

*Și ochii uriașei pisici, galbeni-verzui, îl priveau
în continuare fix, hipnotic...*

*Printr-un efort suprem, reuși în cele din urmă
să-și revină la normal.*

*Își mișcă nesigur picioarele, întinse o mână tremurândă,
întoarce tabloul și urmărit de privirea dezaprobatoare
a supraveghetorei,*

ieși clătînându-se din expoziția de pictură.

Ajuns în stradă, răsuflă fericit,

*își șterse fața șiroind de nădușeală cu o batistă
și cu o bucurie nedisimulată privi avid*

aglomerația citadină, clădirile orașului...

Își aprinse cu gesturi febrile o țigară,

din care începu să tragă cu nesaț...

captivul

e umbletul zvâcnit

și camera cub de gheață fără ferestre

doar o ușă grea și zăvorâtă se vede

pe care scrie ca o arsură

„ieșirea imposibilă“

iedera lungă a mucegaiului

linge pereții înalți și umezi

pe alocuri pânza fină a păianjenilor

se agață precum teama de gând

pe tencuiala instabilă

în mijloc un tron împărătesc aurit așteaptă

cu coroana și sceptrul

așezate pe o pernă de atlas verde

dar el nu le dă nici o atenție

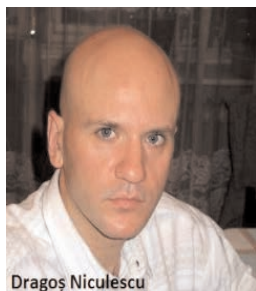
se întreabă unde este răsăritul

și de ce nu-l vizitează nimeni

și tot așteaptă, așteaptă fără să știe

că pe cealaltă parte a ușii stă scris

„intrarea interzisă“

Dragoș Niculescu

VALOAREA, ÎN TRE CUNOAȘTERE ȘI ESTIMARE

Dragoș Niculescu

Continuare din numărul trecut

Astfel, valoarea religioasă există în ipostaza unei duble instituirii: mundan-teiste și teist-mundane, fiecare din ele implicând în idealitatea ei un suport distinct. În cazul valorii religioase instituită ascendent, prin proiecția Om – Dumnezeu, putem aprecia că suportul este de natură personală, aparține onticului existențial obiectiv, deci real – omul, și este reprezentat de năzuințele, idealurile, nevoia de mîntuire, de sprijin, de instinctul racordării la tutelar. Dar aici avem de-a face cu un caz special, în care și obiectul ideal al valorii religioase, la rîndul lui, se transformă în subiect proiectiv de valoare în sens descendent, suportul valoric fiind, în această relație proiectiv-deterministă instituită de Entitatea Divină, ființa umană în întregul ei material-spiritual, forma ei materială fiind, la rîndul ei, suport al conținutului spiritual evolutiv, care este elementul de interes al demersului determinist divin. În concluzie, omul se găsește simultan și retroacțional atît în postura de institutor valoric religios, dar și de instituit valoric al propriului său obiect valoric, care devine, în același timp, subiect institutor. Valoarea religioasă nu numai că reprezintă chintesenta idealității valorice, dar este singura care își racordează, ca dublu suport, ființa umană – atît în constituția ei divină esențială (în masa ei energetică, regeneratoare și integratoare), cît și în profunzimea destinică a individualității umane. Continuîndu-și neîntreruptă drumul către Marea Îmbrățișare cu această Idealitate, în fiecare clipă și din ce în ce mai aproape ființa umană îi trăiește de fapt materializarea – ca proces de esență spirituală primă – și îi poartă materialitatea – ca obiect fenomenal de esență spirituală secundă (Teoria

Înaltului Determinism Energetic, Dragoș Niculescu).

9. Rațional și irațional, la Tudor Vianu, în structura valorii. Neclarități operatorii

Iată ce frumos specifică Vianu acest "nucleu inclasificabil al valorii" și faptul că "există, fără îndoială, un fond de iraționalitate în valori", concluzie la care ajunge descoperind că, pînă la urmă, raționalitatea nu îi este suficientă valorii; mai există întotdeauna ceva în structura valorii ce nu poate fi detectabil, component inefabil care asigură, în fapt, unicitatea și ireductibilitatea fiecărei valori. Dar acest nucleu irațional, "ascuns înăuntrul suprafeței raționale a fiecărei valori" nu face ca întreaga măsură a valorii să devină irațională ("natura valorii este irațională"), așa cum afirmă în mod contradictoriu tocmai atunci cînd, după studiul amplu al coordonatelor raționale ale valorii, atinge punctul aceluia nucleu "nedefinibil". Cu toată acuratețea și atenția cu care Vianu operează în desigur subtil, plin de nuanțe și capcane al domeniului estetic, se înregistrează aici o scăpare, un fulgurent exces, incompatibil cu grija lui constantă de a se menține pe calea de mijloc în privința decelării și susținerii naturii valorii, scrupul științific care l-a făcut întotdeauna să evite extremele și să concilieze raționalul cu iraționalul în delicata morfologie a axiologicului, cu specificarea preeminenței componente raționale asupra mereu neexplicabilului irațional.

10. Problematika centrală a axiologiei: ierarhia și sistemul valorilor. Din nou, confuzii operatorii

În afara amplei analize pe care a efectuat-o asupra speciilor valorice, T. Vianu abordează și una dintre

problematicile centrale ale axiologiei, care este cea a ierarhiei și sistemului valorilor. Max Scheler, fidel concepției sale emoțional-intuitive, adversă formalismului și relativismului, derivă din ea, în privința subiectului ierarhiei valorilor, teza consubstanțialității dintre uman și valoric, susținînd că singura cale posibilă de stabilire a ierarhiei valorice – care în alt mod nu poate fi niciodată dedusă – este actul numit "preferință", care are la bază aprioricul emoțional, act de simțire independent de orice element al realității valorice. Alăturîndu-se poziției lui Scheler în privința neobligativității comparației în stabilirea clasamentului valoric, Vianu aduce completări teoretice care prelungesc fertil viziunea scheleriană, oprită parcă prea brusc. Esteticianul român afirmă că neobligativitatea comparației nu înseamnă și imposibilitatea realizării ei, susținînd că este chiar necesară succesiunea exactă a acestor trepte valorice. În acest sens, trei operatori pot realiza comparația: unul este numit de Vianu "Autocenzura conștiinței", care lucrează cu un element foarte eficient – remușcarea, element spiritual în stare să producă la nivelul conștiinței decelări pe cît de dureroase, pe atît de eficiente în estimare; al doilea operator este componenta irațională a valorii, despre care am vorbit mai sus, componentă care – atîta timp cît încercările cunoscute în istoria filozofiei, de raționalizare a conștiinței axiologice au fost sortite eșecului – rămîne singura, în calitatea ei de rest întotdeauna neexplicat, în măsură să servească întocmirii unei ierarhii a valorilor sub forma unei ordini de principii iraționale. Ierarhie pe care o și realizează, sub forma unui sistem de clase sau categorii valorice, sistem pe care îl consideră – spre diferență de Rickert care îl vede deschis – "închis-

deschis", în sensul că este închis ca suprafață externă, impermeabilă pentru suma claselor valorice atestată de analiza istorică ca fiind fixă, și deschis la nivelul claselor valorice componente, care, rămânând aceleași ca specie, se pot îmbogăți cu aporturi nelimitate de noi dorințe, odată cu progresul ființei umane, cu dezvoltarea orizontului ei axiologic; iar al treilea operator, de care nicicum Vianu nu poate face abstracție, este preferința lui Scheler, realizată ca "evidență intuitivă" și dedusă din "intimitatea irațională" a valorilor. Dar, deși Vianu recunoaște că "nu există viață axiologică fără acțiuni de preferință", el aduce conceptului o importantă lărgire teoretică, căci îl extinde de sub sfera îngustă a subiectivității exclusive – preferința act –, supunându-l, în ipostaza de preferință realizare, și presiunii normative a epocii, adică unei determinante transsubiective, în aceeași măsură inevitabilă ca și dimensiunea subiectivă.

Pînă aici lucrurile sînt limpezi. Dar iată că, din păcate, contradicția referitoare la binomul irațional-rațional, pe care Vianu o scapă la analiza structurii valorii, este repetată, de această dată, aici, la capitolul dedicat sistemului ierarhic al valorilor, și tot cu ocazia tangențierii factorului irațional. Căci, după ce construiește acest sistem căruia îi acordă exclusiv principii alcătuitoare de natură irațională, susține apoi că ceea ce dă trăinicie ierarhiei valorilor este stabilirea sa pe baza învelișului rațional și coordonatelor generale ale valorilor, lăsînd deoparte nucleul lor irațional (!) Avem de-a face cu recurența aceleiași anomalii – lucru greu de explicat, mai ales în condițiile în care Vianu însuși și-a construit mental extrem de sugestiv reprezentarea spațială a valorii sub forma unei alveole, în care cele două componente sînt delimitate distinct, suprafața externă rotundă și structura bazală reprezentînd componenta rațională, iar nucleul reprezentînd componenta irațională. Se pare însă că această delimitare, cu rolurile și efectele ei distincte, se păstrează în mecanica gîndirii filozofului atîta timp cît reprezentarea beneficiază de o proiecție fixă, statică. În momentul

cînd corpusul valorii intră într-o dinamică analitică, pare că această așezare internă nemiscibilă se strică, cele două componente încep să se amestece, iar întrepătrunderea lor devine atît de greu decelabilă, încît brusc, lacunar, fiziologia aparutului său cognitiv pierde capacitatea de selecție precisă a uneia dintre ele. De aici, confuzia care duce la contradicție. A nu se justifica prin acest fenomen rațional pur funcțional existența de facto a unui relativism de esență privitor la compoziția structurală a valorii, în stare să infirme configurația duală certă, determinantă.

11. Dispoziția emoțională și dispoziția de valoare. Asemănarea dintre erorile lui Vianu și Scheler

Depășind subiectivismul-psihiolog, obiectivismul, emoționalismul și voluntarismul axiologic, Petre Andrei, prin abordarea sa obiectiv-logică, raționalistă a valorii, provoacă un salt progresist important în filozofia contemporană a valorii. Dacă în teoria simțirii emoționale, a lui Scheler, la constituirea valorii participă dispoziția de valoare, întemeiată intuitiv-emoțional, la Petre Andrei această dispoziție devine dispoziție în esența spiritului, întemeiată pe un element intelectual, ca judecata întovărășită de sentiment, care caută să concretizeze obiectul valoric sub forma unui scop. Definiția pe care o acordă el valorii, ca relație funcțională (raport) între un obiect și un subiect, fondată pe saltul pe care îl execută de la o dispoziție emoțională la o dispoziție în esența spiritului, pe cît de aulică și sobră apare, pe atît este de cuprinzătoare și de apropiată de surprinderea esenței fenomenului. Într-adevăr apare ca o definiție completă și precisă. În plus, "subiectul" pe care îl include în formularea sa acoperă tot spațiul psihologist, emoționalist, fără însă a-l proiecta dominant, a-l absolutiza unilateral. În ceea ce privește dispoziția de valoare scheleriană, observăm o similitudine cu eroarea pe care prîpît a făcut-o T. Vianu inițial, afirmînd idealitatea absolută a valorii, și ne referim aici la faptul că Scheler susține invariabilitatea la toți indivizii a acestui element aprioric, experienței revenindu-i doar rolul de a actualiza, de a conferi profil concret

dispoziției inerente a subiectului. Postulînd invariabilitatea dispoziției de valoare, el acordă acestui element un statut transcendent unic, nediferențiat, generalizîndu-i nediscriminatoriu idealitatea.

Argumentele pe care Scheler le-ar putea aduce în sprijinul susținerii acestui caracter de invariabilitate a dispoziției de valoare, care indiscutabil există aprioric și potențator, lipsesc. De ce dispoziția de valoare este aceeași la toți indivizii? Este mult mai plauzibil ca ea să existe la toți indivizii, dar în cantități diferite, fiecare individ să fie – mai mult sau mai puțin – pre-dispus la experimentarea fenomenului valoric. Dispoziția de valoare nu poate fi invariabilă, atîta timp cît dotarea energetic spirituală cu care fiecare individ intră în Fluxul transcentiv al existenței este unică și distinctă, diferită de la individ la individ.

Astfel, în perceperea și estimarea fenomenului valoric, atît dispoziția de valoare, în calitate de potențialitate imanentă, latentă, apriorică, cît și experiența, care actualizează, obiectivează dispoziția de valoare, sînt diferite. De la incipiență, origine, pînă la stadiu evolutiv, finalitate, interesul energetic spiritual transcentiv în natura individualității este cel al diferenței, al variabilului, acesta fiind și unul dintre factorii componenți ai factorului transcentiv și al Cauzalității transcentive – structura motrice prin care se realizează Înalțul Determinism Energetic. Erorile lui Vianu și Scheler sînt asemănătoare, cu diferența că Vianu, în urma acumulărilor, a consolidării concepției axiologice prin contactul continuu cu fenomenul artistic, și-a îndreptat incorecta părere inițială. Nici Petre Andrei nu se oprește asupra certitudinii suspecte a lui Scheler în ceea ce privește invariabilitatea categorică a dispoziției de valoare, el nesesizînd nimic criticabil în această problemă, ocupîndu-se de sublinierea unui cu totul alt aspect: acela al factorului obiectiv, ca factor care, alături de dispoziție – pe care o admite necondiționat în accepțiunea scheleriană –, asigură calitatea, specificul și însușirile valorilor.

Va urma

Psalm la taina frumuseții

Prea îndelung bea ochiul frumuseților otrava,
Cum propria ei rază și-o face steaua cină!
Întotdeauna fânul miroase-n plâns otava,
Iar ceara lumânării din aur strâns de-albină.

Nu crezi că-n frumusețe, când mestecai
vopseaua,
Cel rău, prin viclenie, ca Tu prin ea să sângeri,
Vărsă din șip otrăvuri nocivul cu iz de osanale?
Nu-i el cel ce se-mbracă, în vis, cu strai de îngeri?

Împeriul frumuseții n-o fi-ntre voi gâlceavă,
Că să-l răpui nevoie-i de-a doua Ta venire,
Nu-i pildă bobul care fu mântuit de pleavă
Și apa-nțeleptită prin vinul de iubire?

Tot Dragostea-i răspunsul ce jubilează-n
sfșnic:
Urâtul, nu frumosul, va arde-n focul veșnic!

Psalmul ce-a ajuns cenușă

Prin ambiguitate apusul și superbul
Se spun, pe rând, ca-n basmul ondind pe solzul
știucii.
Te-aștept cu masa goală, ca limpezimea cerbul,
Neînțeleș cer verde pe cruce-n miezul nucii.

Tu-mi ești deopotrivă tot ce-mi lipsea la cină;
Nu simți că-mi este sete, rodit rubin de soare?
Și foamea mi-e flămândă de proaspăta-Ți
lumină,
Tu, Primăvară-Dulce, de ce-n april se moare?

Fiu tunetului aspru, Boarghienes pre nume,
Cui sunt dator în vină? Nu-așa m-ai vrut în
toance?

PSALMI

Dumitru ICHIM

Topaz mai crud dă cerul prin norii albi în
spune,
Că unde pus-a capul Ți-e cratima de lance.

- De ce îmi lași piciorul să-l chinui în țepușă?
- Iubirea nu-i iubire de n-a ajuns cenușă!

Psalmi la îndelunga răbdare-a iubirii

Sunt gara ce-altădată avea în față linii,
Nimic schimbat de vreme la țigla și la geamuri,
Precum Cain de jertfă, n-am miel, ci doar
ciulinii
Pe care-i iartă rozul croind epitalamuri.

Și Tu, la fel de singur? Cât m-ai strigat în
noapte:

"Stai, nu dormi, măslinii ca pâine mă
frământă,
Și-i frig, și-mi este frică de șaptezeci ori șapte,
Prin care om e drumul de-ntors în Cartea
Sfântă?"

Nici Tatăl nu-Ți primise singurătatea-n cupă,
Că-i mirosea amara, prin duh, argintăria;
Fărădelegii, legea otrava i-o destupă,
Dar eu, cu zvânt de lacrimi, cui să-i plătesc
chiria?

- Când aripa-i rănită la ce folos e cerul?
Și mi-a răspuns Iubirea: - „Răbdarea e
misterul!”

Psalm vindecător de timp

Chiar plinul din plinire e-un minus, de
exemplu.

Nu soarele în Vineri Ți-a cugetat eclipsa?
De-i praf pe clanța ușii, și singur ești în
templu,
Cerc aurit în juru-Ți, nu-mi simți alături lipsa?

Eu Ți zăresc în toate întredeschisul ușii,
Ești muntelui - urcușul, tristețe-n firul ierbii.
Să nu Te văd tragi iute perdelele pănușii,
Cresc cețuri peste iezer, din duhul lui bând
cerbii,

Și de-ntreb marea? Muge! Iar floarea-arată
nodul!

De-n palme mai porți urme din prima-mi
mângâiere

De ce nu-mi vindeci timpul trăgând spre cer
năvodul?

Mi-e frică de-ntuneric, dar mai mult de tăcere.

Fă cum Ți-a zis sutașul! Zi orișice! 's supusul!
Și-am să tresalt în nufăr să-Ți sorb pe ape
spusul!

Psalm când ochiul meu oftează

De ce mereu prin altul răspunzi când Ți-aduc
ruga?

E-n cetini grea dojană de-mi plângi pe sub
rășină?

Nu-mi vezi lăstarii tineri? Nunti-i-ar
buturuga,

Că Tu-i hrănești din vlaga imrosului de tină.

Când lacrima e ocnă nădejdea-n Ține-i ȧmbra,
Vorbește-mi ca-n demultul 'naintea risipirii!

Tălmaci adu-mi la freamăt când cedrului scoți
ambra,

Că mult mă-ntreb cum oare nu-Ți zboară
trandafirii?

Parcă Te-ascunzi de mine sărind ca o lăcustă,
Și-n iarbă-mi zvârlu un greier să-și
zdrăngănească tângă!

N-auzi oftându-mi ochiul singurătăți de
pustă?

Dă-mi duhul tâlhăriei să Te ascult din
dreapta!

Dintru auz se naște credința și-a ei fire,
Dar ochiul, neam luminii, e mort fără iubire!

LA RĂSĂRIT E APUSUL

Anton GAGIU

Continuare din numărul trecut

Din volumul „La răsărit e apusul”.
Capitolul II: „Ce drum să alegi” (4)

După trecerea examenului de bacalaureat am avut o discuție cu diriginta, doamna Dudulescu. Nu eu solicitasem discuția, a fost inițiativa ei pentru a mă orienta spre ce facultate să mă îndrept. Așa făcuse cu toți colegii mei care voiau să încerce pătrunderea în învățământul superior.

-Burlacu ce vrei să faci? a început ea discuția.

-Azi, mâine sau săptămâna aceasta? am făcut eu pe neinițiatul în discuțiile subtile. Am văzut că roșise puțin. Credea că o iau peste picior, dar eu chiar eram sincer.

-Tu faci pe prostul? întrebarea suna ca o alunecare de pe stâncă, te umple de frică, și-ți inhibă dorința de a mai încerca din nou.

-Nu, dar ați putea fi mai explicită...

-Unde vrei să dai examen?

-Intenția mea era la școala de ofițeri la frontieră, dar din păcate nu mai pot pentru că m-am îmbolnăvit și nu am trecut examenul medical.

-Mie de ce nu mi-ai spus?

-Că am fost bolnav, știți...

-Da, știu, dar de intenția de a da examen la școala de ofițeri nu știu.

-Nu m-am gândit că ați dori să-mi cunoașteți această intenție.

-Atunci, dacă nu mai poți să mergi la școala de ofițeri unde te-ai orientat?

-Dau examen la filozofie la Iași.

-Doamne! Ce să faci tu cu filozofia?

-Să devin filozof, am răspuns hâtru.

-Bine, bine, devii filozof și mai departe?

O revistă, la radio sau poate chiar la facultate ca asistent universitar.

-Eu credeam că te îndrepti către litere, filologie, ca nu-ți vei lăsa talentul de a scrie neexploatat, că îți vei pune mintea la contribuție să găsești idei literare, nu idei filozofice. Burlacu în filozofie cred că nu a mai apărut ceva nou de o sută de ani, în literatură apare ceva nou în fiecare zi.

-Îmi pare rău doamnă, hotărârea mea e luată, la filozofie voi merge la Iași.

-Și dacă nu reușești?

-Atunci voi merge undeva să muncesc, iar anul următor dau examen la școala de ofițeri.

-Ești un încăpățânat!

-Recunosc. Sunt.

A plecat din fața mea îmbufnată. Și poate avea dreptate. Dar voiam să-mi aleg singur drumul pe care să merg în viață. Greșeam? Atunci nu aveam cum să-mi dau seama, dar... Mi-am făcut dosarul pentru a da examen de admitere la filozofie. De ce spun că mi-am făcut dosarul? Pentru că toți candidații pentru admiterea la științe sociale, așa cum era și filozofia, aveau nevoie de o aprobare scrisă de la Comitetul municipal de partid. O prostie și un abuz în același timp, pentru că nu avea de unde să mă cunoască pe mine, ca om, acel... comitet. Dar... așa era atunci! Am mers în orașul lui Creangă, Eminescu și Cuza pentru a susține examen de admitere la Facultatea de filozofie cu mai multe zile înainte de începerea examenului ca să mă adaptez. Și nu singur am făcut această călătorie, ci împreună cu o colegă de la o clasă paralelă de la liceu care însă era însoțită de mama ei, pentru susținere și încredere. Fiind perioada examenelor de admitere lașul era sufocat de candidați. Cu mare greutate am găsit cazare la o bătrână care dispunea de spațiu excedentar. Ca să mă încarc cu curaj am mers să mă înscriu și să văd câți candidați sunt pe un loc. La momentul la terminării înscrierii erau trei sute șazeci și trei de candidați pe unsprezece locuri, adică treizeci și trei pe un loc. „Da, mi-am zis, a avut dreptate doamna Dudulescu, filozofie mi-a trebuit, filozofie am!” Dar, dacă așa am hotărât acum trebuia să mă supun rigorilor pe care mi le hărăzise soarta. M-am concentrat cât am putut ca să-mi depășesc limitele și să obțin medie de admitere. Nu de alta, dar voiam să-i dau peste nas doamnei Dudulescu, însă... socoteala de acasă nu se potrivește niciodată cu cea din târg. Am obținut media opt și cinzeci de sutimi, insuficientă pentru a prinde și locul unsprezece de pe lista celor admiși. Aceasta fusese mai mare cu un punct. Am mers la facultatea vecină, cea de drept să văd care este situația acolo. Să mor de ciudă nu alta! Aici

admisul trei sute, adică ultimul, avea media șapte și cinci zeci de sutimi, cu un punct sub media mea de la filozofie. „Dacă aș fi ales dreptul, acum eram student”, mi-am zis. De ce gândeam așa? Pentru că disciplinele de examen era asemănătoare și la un moment dat, chiar am fost tentat să aleg dreptul. Ce trebuia să fac? Să mă întorc acasă înfrânt și să merg la muncă pe un șantier să văd cum se câștigă o pâine. Așa am făcut. Am ajuns laborant la o mare firmă de construcții din județ, firma era a statului evident, sau mai bine zis era a Comitetului județean de partid pentru că ajunsesem să ocup acel post cu ajutorul unui mahăr din acest comitet. Cum am ajuns la el? Simplu: părinții mei erau vecini cu sora celui mahăr acolo în localitatea mea de baștină și o „vorbă bună” a contat. Viața pe un șantier ca laborant nu este așa de neagră. A fost o experiență interesantă și plină de învățăminte. În primul rând îmi degreasam părinții de o mare parte a cheltuielilor, apoi intrasem într-un program de producție care are influențe benefice asupra minții tale, zilnic mă autoîndemnăam spunându-mi: „trebuie să pleci de aici, trebuie să pleci de aici!” Și am plecat. La un an după terminarea liceului deveneam elev la o școală de ofițeri care mă pregătea care am ajuns eu acolo erau doar șase pe un loc, dar la data terminării înscrierii erau trei sute șazeci și trei de candidați pe unsprezece locuri, adică treizeci și trei pe un loc. „Da, mi-am zis, a avut dreptate doamna Dudulescu, filozofie mi-a trebuit, filozofie am!” Dar, dacă

așa am hotărât acum trebuia să mă supun rigorilor pe care mi le hărăzise soarta. M-am concentrat cât am putut ca să-mi depășesc limitele și să obțin medie de admitere. Nu de alta, dar voiam să-i dau peste nas doamnei Dudulescu, însă... socoteala de acasă nu se potrivește niciodată cu cea din târg. Am obținut media opt și cinezeci de sutimi, insuficientă pentru a prinde și locul unsprezece de pe lista celor admiși. Aceasta fusese mai mare cu un punct. Am mers la facultatea vecină, cea de drept să văd care este situația acolo. Să mor de ciudă nu alta! Aici admisul trei sute, adică ultimul, avea media șapte și cinci zeci de sutimi, cu un punct sub media mea de la filozofie. „Dacă aș fi ales dreptul, acum eram student”, mi-am zis. De ce gândeam așa? Pentru că disciplinele de examen era asemănătoare și la un moment dat, chiar am fost tentat să aleg dreptul. Ce trebuia să fac? Să mă întorc acasă înfrânt și să merg la muncă pe un șantier să văd cum se câștigă o pâine. Așa am făcut. Am ajuns laborant la o mare firmă de construcții din județ, firma era a statului evident, sau mai bine zis era a Comitetului județean de partid pentru că ajunsesem să ocup acel post cu ajutorul unui mahăr din acest comitet. Cum am ajuns la el? Simplu: părinții mei erau vecini cu sora celui mahăr acolo în localitatea mea de baștină și o „voră bună” a contat. Viața pe un șantier ca laborant nu este așa de neagră. A fost o experiență interesantă și plină de învățăminte. În primul rând îmi degreasem părinții de o mare parte a cheltuielilor, apoi intrasem într-un program de producție care are influențe benefice asupra minții tale, zilnic mă autoîndemnam spunându-mi: „trebuie să pleci de aici, trebuie să pleci de aici!” Și am plecat. La un an după terminarea liceului deveneam elev la o școală de ofițeri care mă pregătea pentru nobila slujbă de... străjitor de hotar. Nu pot uita momentul în care am intrat pe porțile acelei mari unități militare, un colos întins pe câteva zeci de hectare în orașul de pe Cibin. Eram un ilustru neinițiat în ale milităriei pentru că nu făcusem armata. Aveam o bună parte din concurenții mei de la acel examen trecuți prin rigorile serviciului militar. Așa că nu știam mai nimic de salutul militar, de poziții, de forme de adresare. Norocul meu că am dat peste Mitică, elev în ultimul an al acelei școli la arma la care candidam meu, el fiind numit comandatul unuia dintre plutoanele de candidați. Când l-am văzut pe acel elev

din anul trei pot spune că l-am îndrăgit din prima clipă. Era un moldovean din Țara de sus, hâtru, plin de umor dulceag, se apropia ușor de cei aflați în dificultate ca mine, te încuraja cu vorba lui dulce, caldă, blajină încât pe loc căpătai curaj. Avea un corp lucrat în sala de sport și la porticul școlii, înalt, mult mai înalt ca mine, aspect care nu-mi plăcea, că mă privea de sus. Două săptămâni a durat examenul cu toate probele. În acest timp Mitică a fost tatăl, mama și sora mea. Pentru orice problemă apelam la el și mă scotea din impas. A rămas pentru mine și astăzi unul dintre prietenii mei de nădejde pentru că rar ai ocazia să cunoști oameni ca el. Eram tare concentrat asupra probelor de examen pentru că nu-mi mai puteam permite un alt eșec. Prima probă, cea medicală. O comisie medicală compusă din mai mulți medici de diverse specialități te întorcea pe toate părțile. Examenul medical a durat vreo trei zile pentru că treceau toți candidații pe la un specialist, apoi pe la altul și eram peste șase sute. A fost prima triere. Următoarea probă era cea de sport: rezistență, forță, săritura în lungime nu era deloc floare la ureche. Aproape că-mi dădusem suflul din mine după ultima probă, dar a fost bine. Notarea se făcea doar cu admis și respins. A doua zi m-am regăsit pe lista celor admiși. Mai erau trei probe, cele de științe. Cu pauză de o zi între ele mai avem șase zile de stat în acea școală, poate încă două sau trei zile mai mult ca să aflu și rezultatul. Acesta a fost pozitiv. Devenisem elevul unei școli militare de ofițeri. Să o sun pe doamna Dudulescu să-l spun? A fost întrebarea pe care eul meu a transmis-o minții. „Nu”, a răspuns aceasta, și „nu” a fost. Cu siguranță nu ar fi fost mulțumită de un astfel de rezultat și mi-ar fi spus vorbe care m-ar fi durut sau pur și simplu mi-ar fi închis telefonul. Cred că am făcut o alegere bună. În sine-mi nu mă simțeam împlinit. Parcă-mi lipsea ceva. Nu aș fi putut defini acel ceva, dar nereușita din anul anterior lăsase urme, deși mă simțeam pregătit pentru a deveni ofițer. Poate firea mea contraria pe cineva care mă cunoștea îndeaproape. Cariera militară era considerată ca fiind dedicată în exclusivitate oamenilor duri, fizic și moral. Ori eu nu intram în această categorie nici fizic și nici moral. Eram mai degrabă o persoană introvertită, poate mai puțin comunicativă, dispusă adesea la alunecare pe panta melancoliei. Poate de aceea alesesem arma străjitorilor de hotar, să merg în

natură sau să simt respirația țării din două țări deodată. Am avut surpriza peste ani să respir într-o dimineață aerul din trei țări deodată, aflându-mă la Beba-Veche la Triplex Confinium, borna care consfințește începutul sau sfârșitul a trei țări deodată. Mie mi s-a părut că este numai începutul și nicidecum sfârșitul și așa am trăit momentul acela ca pe un început. Nu mai știu cum a trecut perioada de la examen până la termenul de prezentare la școală. Dar momentul debutului în școala militară nu am cum să-l uit. Am fost împărțiți cei peste o sută de elevi în patru plutoane. Eu am nimerit la plutonul doi sub comanda unui ofițer dispus să scoată untul din noi, dar să ne și transforme în bătaia lui de joc pentru că... avea puterea aceasta, nu? Nu aveam voie să comentăm ordinele, trebuia doar să le executăm. De la acel om am învățat cum să nu te porți cu semenii tăi, unde trebuie să te oprești în fața demnității umane, care este limita rezistenței omului la efort fizic și psihic. Deși nu a fost niciodată un exemplu pozitiv, locotenentul Domnescu a demonstrat totuși că nu oricine poate să fie om, că limitele bunei cuviințe nu pot fi întinse mai mult decât este dispus colectivul să te lase. El a rămas expresia descalificării speciei umane din poziția de șef. Arogant, bătos, permanent nervos, neîmplinit sub toate aspectele, nemulțumit și de umbra lui, frustat, arunca toate neîmplinirile pe care i le hărăzise viața pe spinarea noastră, elevii lui, imberbi, nevinovați deși eram bărbați în adevăratul sens al cuvântului, în sinea noastră nu am putut suporta bătaia lui de joc. Nu era zi de instrucție în care să nu fim alergați kilometri în șir cu masca de gaze pe figură, fie că era sau nu era trecut acest antrenament în programul acelei zile. Știți ce înseamnă să alergi trei kilometri cu o mască de cauciuc pe figură care-ți filtrează și plămânii nu numai aerul? Simți cum plămânii îți ajung în gât, cum inima îți bate să-ți spargă pieptul, cum ți se înmoaie picioarele de parcă sunt de ceară, cum mintea se zbate în halucinații care mai de care mai întunecate, iar corpul tău devine o masă amorfă care nu mai răspunde la nicio comandă a părții lui superior organizate. Doamne și câte zile am petrecut cu astfel de antrenamente? Zeci în primul an de școală, pentru că din anul doi acest ins, beteag mintal a fost înlocuit cu un ofițer întreg la minte de la care aveai ce învăța.

Va urma

Lovinescu în oglinzile posterității

Florian COPCEA

Într-o masivă, solid documentată și vădit axată pe o empatie intelectuală lucrare – *Posteritatea critică* a lui E. Lovinescu (Ed. Tracus Arte, București, 2017) – academicianul Eugen Simion, care ne-a obișnuit cu elaborarea unor proiecte monumentale, urmărește acum, cu o efervescentă polemică cerută de imperativul suprem al punerii în lumina adevărată a valorilor și personalităților noastre emblematice, întregul traiect al receptării critice în postumitate al lui Lovinescu. Este, evident, o continuare a cărții sale precedente *Lovinescu în epoca postmodernismului și a globalizării*.

Obiectivul-prim al celei mai recente lucrări a sa este să ni-l prezinte pe creatorul și coordonatorul critic al modernismului românesc în oglinzile convexe și concave, (adică cele ce-l reflectă/refractă obiectiv sau deformat), ale posterității. Parcurgem și noi, postlovinescienii de azi, încrezători în valoarea și primatul esteticului, în procesele integraționiste declanșate azi în plan european și universal, această reconstituire în integritate a personalității lui Lovinescu, aruncată în valurile destinale ale diferitelor atitudini și reacții, ale mentalităților de epocă, ale revelărilor și ocultărilor acesteia în momente faste și nefaste. Cea ce impune demonstrația criticului de azi este că Lovinescu a rezistat tuturor mercenarilor de denigrare sau chiar de eliminare a criticului Sburătorului din literatură.

Miza analitică supremă, susținută și de un eșafodaj piramidal al

demonstrației, este trecerea în revistă, cu punctări accentuate ale momentelor de împingere în umbră sau de recuperare, este punerea în evidență a modului în care au fost reconstituite atât personalitatea lui, cât și fenomenul junimist în integritatea lui. Dincolo de acest obiectiv general de natură morală și estetică a criticii române din trei generații ce au succedat lui Maiorescu, au avut și un alt obiectiv: acela de a da criticii românești un îndreptar estetic și moral (un deget de lumină) într-un moment de mari tulburări socio-politice în lumea românească și de mari confuzii în viața literară.

Într-un Argument al autorului se precizează: „Cine citește cu atenție ultimele volume din *Agende* (din nefericire o parte a însemnărilor din ultima perioadă s-au pierdut), observă că, îngrijorat, Lovinescu vrea să răspundă acestor manifestări iraționale din cultură, resuscitând principiul autonomiei esteticului, acela care, prin Maiorescu și urmașii săi, au pus ordine în cultura română” (p. 549).

Citind volumul lui Eugen Simion, se impune o delimitare extrem de relevantă de opinia lui G. Ibrăileanu potrivit căreia „criticii nu

produc curente” și că acestea „se produc fără ei” (*Opere*, vol. IV-V, București, Ed. Minerva, 1977). Prin urmare, Eugen Lovinescu este tocmai acela care impune o direcție în cadrul culturii românești: aceea de promovare a autonomiei esteticului, sincronismului, necesității revizuirilor. Lovinescianismul continuă, așadar, maiorescianismul.

Nu putem accepta existența unui anumit complex față de înaintașii săi și nici teoria că acesta a redus fizionomia literară a epocii sale la o simplă analiză „a direcției” literaturii ieșită din anumite tipare și ambiguități. Or, Eugen Lovinescu nu a fost un exclusivist. El a orientat literatura română către un modernism compatibil cu timpul ideologic al culturii în tranziție, în stare să creeze opere durabile, cu nucleu valoric indiscutabil. Într-un sens larg, contribuția lui Lovinescu la mutațiile care s-au produs în literatura română este esențială pentru evoluția discursului literar tot timpul raportat la modelele culturale occidentale. Din această perspectivă putem stabili că prezentul volum al eruditului exeget Eugen Simion, constituie o lucrare fundamentală, introducându-ne în opera și personalitatea „marelui constructor

al literaturii moderne”. Lovinescu este absolvit de anumite „indiosincrazii mutaționiste” (Nicolae Manolescu), arătându-ne calea prin care putem pătrunde în lucrarea spiritului lovinescian. Rezultă că „scepticul mântuit” a fundamentat un principiu paradigmatic schopenhauerian, din afară înăuntru.

Lovinescianismul ar fi în opinia lui Simion o „întoarcere la Maiorescu, la primatul esteticului” (p.42) folositor revizuirii „disociațiilor între valori” (p. 62), o reactualizare a postulatului „criticii de direcție”, conform căruia – observa hermeneutul Mihai Cimpoi – „aceasta este artă” (Modelul de existență Eugen Simion, Ed. Semne, București, 2013, p. 118), „cel puțin – sugerează exegetul – ea se apropie de artă, străbate neapărat teritoriile acesteia prin posibilitățile evidente de creație (fantezie, intuiție, imaginație, disponibilitate de a crea un limbaj individualizat ca să-i exprime personalitatea), diferențierea”. Lovinescu afirmă: „Un critic nu are o expresie personală, adică nu are talent”, iar, în context, Eugen Simion adaugă: „Ca și poetul, criticul nu e un simplu veleitar, e expresia unei vocații, e omul unui talent cu care se naște. Talentul nu-i desigur, totul în critic, dar fără el nu se poate. Metoda, oricum, nu suplinește această vocație originară și cel mai bun dintre tratate nu poate face un critic adevărat”. Între spectrele acestor recurențe se desfășoară demersul ontologic al lui Eugen Simion decis să ne demonstreze modul prin care elementele gândirii filozofice, și nu numai, ale înaintașului său, Lovinescu, a fixat, astfel, criteriile ce stau la baza literaturii române.

E. Simion, întemeiază, cu limbajul său, „o direcție nouă, justă, sincronică (modernismul) cu spiritul timpului”. (p. 6). A vorbi despre Lovinescu fără a face trimitere la înaintașul său, Titu Maiorescu, ar fi totuna cu a nu recunoaște că

Maiorescu este „criticul care a pus capăt confuziei de valori în cultura română și, cu degetul lui de lumină, a indicat calea de urmat” (p. 7), chiar dacă, Lovinescu „încercase să-l resusciteze, acum, în vremuri confuze” pe Maiorescu, exegeza sa, în viziunea lui N. Iorga fiind „o masivă compilație” în care se întrezărește un „oarecare talent”. (p. 9). Eugen Simion este cât se poate de tranșant: „... Lovinescu știe să treacă peste propriile nemulțumiri, vexațiuni, injustiții și, în fața unei tragedii cumplite, (este vorba de asasinarea lui Iorga – n.a.), să se resemneze” (p. 9). „Greața de literatură” a lui Lovinescu nu este sancționată, ci motivată de Simion care califică „simptomul” lecturii (totuși) selective produsă sub imperiul dezgustului față de „sentimentul zădărniceii”: „o maladie curentă la criticii literari”.

Eugen Simion ni-l explică pe enigmaticul Lovinescu prin prisma cu care l-a privit pe „perfidul” Cioculescu căruia îi atribuie paternitatea „termenului de trăirism, în deriziune, firește, [...] „rămas în limbajul criticii literare” (p. 13). Azi – își continuă ideea E. Simion – trăirismul echivalează cu ceea ce va trebui să definim, de aici înainte, un fenomen real și important în cultură: existențialismul românesc”. Apetența criticului pentru proiectarea conceptelor lovinesciene în întregul operei lui Perpessicius, reprezintă, pentru E. Simion, un alt pretext de a dinamiza logoul lovinescian, aici accentul fiind pus atât pe „bagheta critică” a monografistului Lovinescu, cât și pe miticismul declarat/invocat/insinuat al celui pe care M. Cimpoi îl numea „o personalitate, evident, cu toate atributele ce țin de ea: amplitudine (și completitudine) a spiritului, capacitatea de a crea un model de existență pe care îl urmează până la capăt și prezența unei filozofii de existență, slujirea cavalească a Adevărului (este, conform unei

automărturisiri, un om pentru care Adevărul există) și obiectivității, darul de a analiza și de a avea un farmec al scrisului care fac din demersul critic un demers literar”. (p. 5).

Referindu-se la Iorga, D. Caracostea, Victor Eftimiu, N. Georgescu-Cocoș și alți „vechi și ireductibili dușmani ai criticului” (p. 24), toți, se pare, iritați de „strategia detestabilă de parvenire” (p. 25) a lui Lovinescu, Eugen Simion preferă ideea că aceștia sunt, cum însăși Lovinescu afirma, moderniști extremiști (p. 36) cărora – presupunem – li se pot ierta toate răutățile cu care l-au „gratulat” pe Lovinescu. Autorul evidențiază mai ales, rolul lui T. Maiorescu în consolidarea „filosofiei de școală” (așa cum o percepea Lovinescu), afirmând că „modelul spiritual și moral Maiorescu nu este depășit, dimpotrivă, mai actual decât oricând, la începutul deceniului al V-lea, când politicul primează, în cultură, în dauna esteticului și, în genere, a spiritului” (p. 39). Radiografierea operei „demonului creator” care este, în concepția lui Simion, T. Maiorescu, ne permite să luăm act de ceea ce Hugo Friedrich numea în Structura liricii moderne, (Ed. Univers, București, 1998), regard absolu: „Lovinescu este de părere, acum (și în anii ce vin), că epoca în care trăiește (ea a dus la dezlănțuirea unei vijelii naționaliste ce a învolburat noțiunile limpezi pe care le credeam și definitive, stabilite atât de lapidar acum șaiszeci de ani de mintea luminoasă a lui T. Maiorescu) are nevoie de idealul lui estetic. Este necesar, așadar, ca primatul estetic maiorescian să fie reinstalat la postul de comandă al culturii române pentru a pune capăt tragicei confuzii de valori și a dezlănțuirii furtunilor politice și mistice din sfera spiritualității românești” (p. 41). Eugen Simion este preocupat și de modul în care criticul îl receptează pe

→ Continuare în pag. 22

O amintire cioplită în suflet ca lemnul sub dalta lui Vida Gheza

Al Florin Țene

Când întorc paginile timpului pentru a reciti amintirile ce au rămas în suflet din orașul castanilor, un fior de duioșie face să vibreze sub degete pagina îngălbenită din albumul virtual.

Eram, pe atunci student la Institutul Pedagogic de 3 ani, Facultatea de Filologie, și aripile poeziei începuseră să-i crească Pegas-ului meu, iar bucuria prieteniei și a dragostei de literatură pe care le aveam, și le regăseam la tinerii poeți de atunci, Vasile Radu Ghenceanu, Ion Ghiur Pauleana și pictorul Mihai Olos a făcut să punem bazele cenaclului Nord, ce funcționa în cadrul Casei de Cultură din Baia Mare. Era prin anul 1963 și, din când în când, publicam în pagina culturală a ziarului regional. Țin minte că era o toamnă târzie și frunzele castanilor ruginiseră, iar Săsarul ducea cu el la vale un dor al meu, inefabil, de locurile natale.

Începuserăm sedințele cenaclului literar, la care venea uneori și profesorul Chișter, de la Institutul Pedagogic, și orele de dezbateri pe marginea unor lucrări citite se prelungeau până când orele târzii puneau stăpânire pe oboseala noastră. Eram

împreună cu colegul Ion Ghiur, într-o seară când luna se strecura printre vârfurile castanilor de lângă Stadionul orașului, și, trecând pe lângă casa sculptorului Vida Gheza, având culcate pe lângă temelie câteva lucrări ne terminate, din lemn, ne-a venit ideea să-i luăm un interviu maestrului. Ne-am oprit, și printre gard am privit la ele. A fost momentul când am luat această hotărâre. Însă, datorită emoțiilor nu știam cum să face să înodăm legătura cu dânsul. Încă nu eram hotărâți cum să-l abordăm. Nu știam dacă să-i luăm un interviu sau să scriem un reportaj despre

domnia sa. Apoi să-l publicăm în ziarul regional „Pentru Socialism”, unde eram găzduiți, uneori, în pagina de „Cultură și Artă” cu poezii, articole și reportaje.

Până la internat numai despre intenția noastră am discutat. Ne îndemnam unul pe altul, care dintre noi să luăm legătura cu Vida Gheza, distins cu Premiul de Stat, primit după anul 1950, pentru altorelieful Pinteia judecând un boier. Ne simțeam așa de mici față de o astfel de personalitate, credeam noi, inabordabilă. De a doua zi am început să ne interesăm, în timpul liber, de viața, dar mai ales despre lucrările

monumentale ale maestrului. La Biblioteca orășenească din Centrul Vechi, unde ne pregăteam pentru seminarii, am rugat-o pe o tânără bibliotecară să ne dea pentru documentare tot ce are despre Vida Gheza. Astfel, am consultat Scânteia, Gazeta Literară, Tribuna, Scrisul Bănățean, Scânteia Tineretului și Pentru Socialism. Astfel am aflat despre expozițiile de la Baia Mare, București, Cluj, de la Moscova, Belgrad, Sofia, Cairo, Oslo, etc.

Cu documentarea noastră și pregătirea examenelor timpul a trecut. După vacanța de iarnă, din februarie, anul următor, am sărbătorit, pe 26, ziua lui Mihai Olos care ne-a promis să ne facă legătura cu personajul nostru ce, deja căpătase postura, pentru noi, de monument, atunci când am citit în presă că a primit titlul de Artist al Poporului pentru lucrarea de la Carei Monumentul Ostașului Român, având colaborator pe arhitectul Anton Dâmboianu.

Din economiile noastre și cu prima bursă din anul următor, eu cu Ion Ghiur, care își mai adăugase la semnătură și numele Pauleana, după satul natal Paulean, comuna Doba, ne-am dus cu o ocazie la Carei pentru a vedea Monumentul Ostașului Român. Lucrarea monumentală ne-a impresionat. Trăsăturile voluntare și dârze ale ostașului cioplit, liniile drepte sugerând victoria eliberării ultimei brazde de pământ a țării au stârnit pe drumul de întoarcere discuții aprinse. Când am ajuns la căminul nostru ideile dintre noi se armonizaseră.

Într-adevăr, după câteva zile, prietenul Olos ne-a mijlocit vizita noastră la atelierul lui Vida Gheza.

→ Continuare în pag. 14

Colacul de salvare (poeme)

Daniel IONIȚĂ

Regrete

Toate regretele lumii se apleacă peste mine
mă apasă, mă înăbușe, mă împing spre abis.
Cad și mă agăț de o ultimă părere de rău,
una la îndemână, despre copii, despre părinți,
despre bunici,
despre vise neterminate sau neîncepute.
Vreau să vin să-ți explic omeneste că
am regretat
tot ce se putea regreta –
dar mă tot împiedic de lumânări, colive
și de parastasele morților, ai mei ai tăi,
ai mă-tii.
Nu mai mi-a mai rămas la dispoziție
nici măcar o urmă de părere de rău

Morțile mele

În cimitirul meu am morți de toate felurile.
Unele din ele sunt portocalii, și altele vinete
unele stridentie iar altele pline de abnegație
abia șoptită
unele mai molatice, altele cu ochii verzi.
Câteva morți sunt chiar puțin cam libidinoase
și fac curte nu prea subtilă cadavrelor
brunete sau blonde, după cum e moda.
Când vin rudele s-aduca flori,
să se reculeagă și să-și plângă cadavrul,
morțile mele se-nghesuie, și-și înfig coatele
în coaste una altele ca să se împingă-n față
cât mai aproape:
vor să vadă cine urmează, care-i la coadă
cui îi va veni rândul mai repede.
Uneori mă irită –
sunt geloase unele pe altele
cu mici măcătorii și bărfe,
conspirații și răutăți.
Dar mie-mi plac toate, durdulii, nurlui, zurlui
așa cum sunt ele! Le iubesc pe toate!

Le ador fiindcă au suflet bun!
Tratează cu blîndețe
cadavrele vii aflate în anticamera veșniciei,
chiar de la naștere – adică de la începutul
deringoladei lor spre descompunere.
Le îmbrățișează în ultimele clipe,
le mângâie și le alungă groaza.
Când cei ce sunt meniți să ne părăsească
se afla abia mai respirând pe vreun pat de
spital,
pe sub roțile vreunui camion
străpunși de gloanțe în ambuscade,
sau sfâșiați de explozii
pe sub valurile mării sau pe vreun hău de
munte,
morțile mele durdulii, nurlui, zurlui
au grija de ultimile lor momente
de ultimile lor dorințe
îi legănă și-ii liniștesc.
le povetesc de frumusețe
de lumina, de bucurie și de iubire.

→ Continuare din pag. 13

Ion Ghiur care era mai mare cu patru ani decât mine, venind de la o Școală Tehnică Veterinară din Satu Mare, fiind mai curajos, l-am desemnat „șef”. Așa că i-am pasat toată responsabilitatea primului contact cu maestru.

Țin minte, era într-o sâmbătă. Zi de lucru și noi avem cursuri la Institut. După primul curs, după ora 10, am plecat amândoi spre atelierul maestrului Vida Gheza. Emoțiile erau mari. Mai ales că citisem în presă că avusese loc la Belgrad expoziția „Vida Gheza-Alexandru Ciucurencu”. Când am intrat în atelier, simțeam inima că-mi iese din piept. Ne-a întâmpinat maestru cu un zâmbet care m-a făcut să mă liniștesc. Era un om de înălțime mijlocie, cu părul șaten, dat pe spate și cu fruntea lată. Era îmbrăcat în pantaloni închiși cu cămașă deschisă și un zerseu peste ea prins în trei nasturi. Ne-a

întrebat la ce facultate suntem, cred că știa, de la Mihai Olos, dar, era un motiv pentru a deschide, colocvial, discuția. l-am spus că suntem studenți și pe deasupra mai și scriem, precizând că am venit să-ai luăm un interviu. Ne-a răspuns că nu este timp de interviu pentru că așteaptă un grup de elevi să-i viziteze atelierul. Ne-a sugerat să facem un reportaj. Așa am și făcut până la urmă. Am vizitat atelierul. Erau multe lucrări, unele doar începute. Îmi aduc aminte de lucrarea Colectivista, executată în 1960, după terminarea procesului de colectivizare. Mai era sculptura Nud, foarte stilizată, Băiat citind, Miner cu lampa, lucrări executate în anul 1961, un Autoportret din anul 1963, și undeva pe o laviță, parcă abandonată lucrarea Cap de țaran, terminată în anul 1957.

După ce ne-a explicat tehnica sa de lucru strădania de a recrea elemente din mitologia

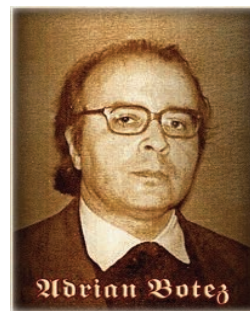
maramureșeană, după ce ne-a spus programul său de lucru, iar eu notând cu conștiinciozitate tot ce spunea pe un carnet ce avea pe prima pagină fotografia lui Dej și însemnul Secera și Ciocanu, am auzit multe voci de copii la ușe. Elevii și pionierii veniseră să cunoască o mare personalitate artistică a țării noastre și a Europei.

Reportajul l-am scris eu, l-a revăzut prietenul Ion Ghiur, și apoi l-am citit într-o ședință a cenaclului „Nord”, pe care îl înființasem, nu de multă vreme, împreună cu Vasile Radu Ghenceanu.

Însă reportajul nu a apărut niciodată. Motivul a fost, l-am aflat ulterior, cenzura nu a aprobat publicarea lui în cotidianul Pentru Socialism, motivul fiind, menționarea în reportaj a expoziției lui Vida Gheza din anul 1944, organizată de hortiști la Cluj, fără știrea maestrului.

LINIȘTEA SPERATĂ (POEME)

Adrian BOTEZ

GLASURI ÎN NOAPTE

unul strigă de durere
altul strigă de plăcere
câinii nuntesc o cățea
alchimiști bat în dairea
pălăvrăgește o stea
seceta și vântul ard
noaptea nu se dă cu fard

crestele se cocoșează
sunetele ricoșează
bufnițele domnitoare
pironesc tron și altare
sacerdot este o floare...
...între rege și nebună
uitai să întreb de lună

glasuri – glasuri – joc de șah
ceasul este crinomal
din cât bate catedrala
nebulii au umplut sala

trandafiri se spovedesc
luminările trosnesc
aștrii-n ceruri se scumpesc
de din jos lumi se chircesc
un ermit a înflorit
la poarta din răsărit

jalele petalele
ne sfărâmă zalele
constelații lirice
scriu sorți cu chirlice
păsări oarbe se-nrucesc
cruciade nu pomesc...

SCRISUL

am admis pe instrumatul pat de lire
și am aprins un foc de dincolo de fire
nu întrebați: înlănțuit în scrisuri
pot doar să mint – eu nu dezvălui visuri

va fi mai bine sau va fi mai rău?
asta-i exact ce vrea să știe-un nătărău
nu-nvăpăiez – acum – noi sfinte evanghelii
cu degetul ating mistice perihelii

lumină și durere – asta-i taina
și vine vremea când lepădăm haina
să năvălească razele din noi spre altă lume

în care tot ce-am ars și plâns să se adune...
...și stau așa – lipit de rănile Lui Crist
până-mi dau seama: da – scriu – deci există!

PARTIDĂ PIERDUTĂ

și de m-am umilit pân' la turbare
cine-mi va da-napoi steaua din frunte?
doar Parsifal să-mi pună întrebare
s-aduc Graalul regelui din munte

și de-am răbdat rușine-ndurerată
ce magi văzut-ai că se-ndreapt' spre mine?
mistică stea pe cer nu se arată
s-au stins în cer plodirile divine

deci am pierdut partida vieții mele
căutări zadarnic tot vânez în zare:
poți doar spori avutul celui care are

coroană nu s-aprinde-n tinichele...
...dar dincolo? – schimbă-vom sorți și cruguri
sau – vâlvătăi – vom arde-n alte ruguri?

EXISTENȚĂ UMANĂ

nu compromisul laș te alduiește om
ci suferința-ntreagă – spre tărie
mi-am cântărit și umbra și funța – date mie
atunci – doar – ochii au zărit Scara din Pom

păcat și viață – lacrimi – făptuire
uitare și iubire – crimă și născare
au plămădit din haos astă-alcătuire
o mărturie: -n mine e o zare

în mine-s toate relele ce-s bune
precum și bine-ngenuncheat la vetre rele
dar am trăit: nu-s doar un șir de rune

ci carne – sânge – duh – doriri de stele...
...judecă – Doamne – propria-Ți minune
și zău că vei avea atâtea-a spune...

LUNTREA

o Luntre – un Luntraș și-un Voal de Spume
plutesc pe apa neagră – spre neștire
tristețe îmbarcată-ntr-o privire
dar și dorință-ascunsă de-altă lume

dez-văluit – voi trece peste fiare
voi înfrunta orice – cum învățai
voi răsturna din cale-mi orice polițai
răzbind în Elizeele Câmpii barbare

nu e "dincolo" altfel: e-un "dincoace"
în care cel cinstit nu-i pedepsit
și-n care – da – lumina nu se mai preface

iar Zeul – față-spate – nu-i un ipocrit...
...căci Luntrea nu vâslește spre câștig
iar umbra – răul – cabotinul – mor de frig...

VREAU

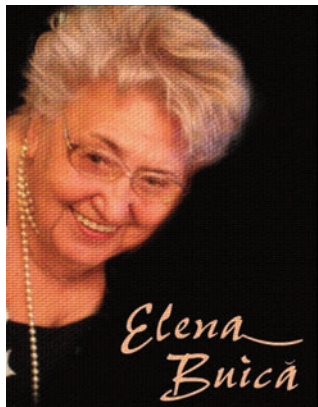
vreau să răzbesc dincolo mai degrabă
spre a vedea o lume fără impostură
lume-unde statura e statură
șmecheri nu-și scuză crime prin vederea slabă

o lume cu măsura la lumină
nu catrafuse poleite-n aur
o lume-n care-i sfântă-oricare cină
și nu există ciorditori de laur

o lume-n care scrisu-i rugăciune
și cioara nu se dă privighetoare
o lume izbăvită de minciune

și-n care Însuși Zeu-i sărbătoare...
...lăsați curat obrazul meu de rază:
sărutul vostru numa-l îmbălează!

DUHUL CĂLĂTORIILOR

Elena BUICĂ

La vârsta mai înaintată, călătoriile nu se mai supun tălpilor noastre ca în anii cu mai multă vigoare fizică, dar inima și gândul nu cunosc nicio opreliște. Mii de amintiri mă bântuie și mă poartă pe cărări luminate de bucuria trăirilor pe unde mi-au umblat pașii care aproape că zburau singuri, în alte etape ale vieții. Acum, la anii mai așezați, pare că se cere de la sine ca fragmente din călătoriile mele să se adune ca într-un vad într-o privire retrospectivă.

Călătoriile m-au captivat toată viața pentru că ne oferă șansa de a cunoaște nemijlocit zone ale universului în care trăim și șansa încărcată de fiori de a ajunge acolo unde ne zboară gândul. Am apreciat fiecare călătorie ca pe o nouă experiență, chiar dacă am mai fost în acele locuri. Pasiunea aceasta am transmis-o și familiei fiicei mele, în sânul căreia îmi duc zilele. Au ajuns să facă chiar și câte patru călătorii mari pe an. Pentru că nu mai pot ține ritmul lor, acum ei pleacă adesea fără mine, iar eu, cu inima strânsă, îi privesc cum își iau zborul fără mine și asemenea puiului rănit și rămas în cuibul gol, plâng în mine. Glasul rațiunii mă ajută să mă împac cu ce-mi mai poate oferi viața acum și încep apoi să mă hrănesc cu amintiri și cu noile impresii acumulate de ei.

Fiecare etapă a călătoriilor mi-a adus partea ei de bucurie. De fiecare dată trăiam o plăcută efervescență în timpul pregătirii planului de călătorie și a bagajelor, cu grija de a nu uita nimic. Trăirile atingeau culmea când se întâmpla să ne iasă în cale ceva neprevăzut, fiindcă legile firii nu pot fi controlate de nimeni, și astfel, călătoria devenea unică. Dar nici finalul călătoriei nu-mi plăcea. O parte a farmecului oricărei călătorii e ceea ce rămâne și promisiunea întrezărită a altei călătorii.

Eu cred că există un duh al călătoriilor. Privind retrospectiv, îmi întăresc convingerile mai vechi despre călătorii, că ele sunt mai mult decât ceea ce înseamnă la prima vedere. Am considerat fiecare călătorie o lecție de viață și un prilej de meditație din care să pot trage o concluzie, o învățătură și-mi ziceam mereu în minte: ferice de cel ce-și face timp pentru călătorii și astfel să primească o minunată hrană spirituală. Călătoriile dau vieții o altă dimensiune, ne deschid calea spre un alt stil de viață, ne ajută să ne cunoaștem mai bine pe noi înșine comparându-ne cu diversitatea de oameni întâlniți. Călătoriile ne ajustează modestia raportându-ne mărunta, trecătoarea noastră ființă la mărețiile naturii și realizăm ce loc micuț ocupăm în lumea asta mare. Pe de altă parte, comparația cu alți semeni are și rolul benefic de a ne întări încrederea în sine, selfistim-ul, cum spun englezii. Experiențe diferite ne ajută să facem

asocieri creative. Sunt întotdeauna relaxată, mă bucur de atmosferă, de oameni, de arhitectură, încerc să iau din fiecare loc ce este mai bun, văd multe lucruri altfel – într-un fel vedeam America înainte de a o vizita și foarte diferit după mai multe vizite, altfel vedeam învățământul din Canada și America, altfel văd România, fiindcă funcționează niște tipare din care nu poți ieși decât în contact direct cu realitatea. Călătoria, oricât ar fi de obositoare, în final rămâne tot o relaxare.

Primele călătorii le-am făcut în țară, în urmă cu mai bine de o jumătate de veac, într-o perioadă întocmită după criterii foarte restrictive, greu de imaginat în zilele de astăzi când prefacerile se află într-o alertă inimaginabilă. Atât de mari și multe sunt schimbările, încât mi se pare că de atunci a trecut mai mult de un secol. În acele vremuri, pășirea peste granițele țării era posibilă numai în imaginația noastră înflăcărată, fiind rețezată de orice suflu al realizărilor. Pe atunci nu am scris impresii decât în vreo epistolă, când dădeau pe răscoală, dar știu că au fost scrise în adâncul ființei mele cu cerneala permanenței și au fost luminate cu scânteieri ale duhului călătoriilor. Am început să notez impresii din călătorie abia când mă apropiam de târziul vieții. Am scris cu aleasă bucurie și deosebit interes, văzute întotdeauna ca pe o binecuvântare pentru ochi și pentru suflet, deopotrivă. Le-am perceput ca pe niște notații ale inimii, imaginile înflorind din admirație pentru frumusețile create de Domnul pe acest pământ sau de iscusința omului înzestrat cu haruri.

Oricât timp a trecut, mi-a rămas vie în minte prima mea călătorie mai lungă, făcută cu trenul, la 18 ani, în 1952. Călătoria a avut un traseu lung, din comuna mea natală, situată nu departe de Dunăre, și până în nord-vestul țării, în orașul Oradea, unde trebuia să-mi încep cariera. Drumul străbătut în condițiile de atunci a fost costisitor și deosebit de greu de suportat, cu schimbări de trenuri și așteptări îndelungate prin gări, chiar mai mult de 24 de ore. A fost mai greu decât drumul făcut în Canada peste o jumătate de secol. Efortul acela a fost plata pentru câștigul pe care l-am avut pe alt plan. Călătoria aceea mi-a fost parcă deschiderea unei ferestre spre noi înțelesuri ale lumii în care trăiam. Atunci mirarea mea a dat pe răscoale. Pătrunsesem într-o lume în care totul era diferit. Peisajul îmi oferea măreția munților pe care-i vedeam pentru prima dată, undulările dealurilor împădurite, aerul oxigenat de parcă mă înaripa, graiul diferit, portul, obiceiurile, tradițiile... Atunci am descoperit că mă simt atrasă de călătorii, fiindcă ele îmi ofereau șansa de a remarca diferențele care dau farmec vieții și ne individualizează, egalitatea nu există decât în fața morții. Mai târziu am tras concluzia, că deși există aceste diferențe, există totuși o unitate care dă armonie și echilibru vieții, stabilitate și siguranță, unitate pe care o regăsim în lucruri universal valabile: soare, natură, lumină, aer curat, scânteia omenescului din noi, dăruită de Creator...

În concluzie, din toate beneficiile călătoriilor, la ce mi-aș arunca privirile? Încin spre capacitatea lor de a fi o porțiță deschisă spre cunoașterea lumii, dar mai important, cunoașterea de sine, așa cum spunea și Mircea Eliadea: "cea mai prețioasă călătorie este aceea către sufletul nostru, către noi înșine". Aș mai adăuga și faptul că ele ne încarcă cu energie pozitivă și foarte important, atunci când călătorești ești foarte plin de viață.

POETUL NAȚIONAL AL TĂTARILOR DIN DOBROGEA

Güner Akmolla

Volumul bilingv „Olîmsîz Şiirler”/ Poeme Nemuritoare” editat de noi în anul 2007 la editura constănțeană NewLine, prezentând note biografice și analize literare, se încheia

cu aceste concluzii, oarecum sceptice din perspectiva anului de grație 2019: „Secolul trecut, al XX-lea ne-a dăruit nouă, tătarilor crimeeni din România trei mari personalități: Memet Niyazi, Mustegep Ulkusal, Negip Hagi Fazîl...iar noi, îngenunchiați la mormintele lor, sărutăm și azi pământul care le acoperă...

Secolul nostru, al XXI-lea, oare, câți OAMENI MARI ca ei, cu principii și idei pe cât de folositoare pe atât de înălțătoare, va naște aici pe pământul minunatei Dobroge? (op.cit.p.68)

Evocând personalitatea „Poetului Național” definim câteva aspecte din viața sa precum și marile teme ale creației sale poetice. Familia poetului născut în satul Așcilar / Vânători de lângă Mangalia a emigrat în anul 1890 în Turcia, unde, elevul și studentul Memet Niyazi a făcut parte din societăți secrete precum Vatan / Patria, asociații literare, apropiindu-se de tinerii tătari din Crimeea, veniți la studii, unul dintre ei, cu care a păstrat prietenia de-a lungul vieții sale fiind Noman Celebi Gihan (1895-1918, primul Președinte al Republicii Sovietice Autonome Tătare Crimeene, Eroul împușcat la 23 feb.1918 în Aqiyar / Sevastopol).

Poetul a călătorit de 3 ori în Patrie, apoi, s-a stabilit la Constanța la Școala Musulmană, de unde a trecut ca profesor de lb. și lit. turcă la Seminarul Teologic Musulman din Medgidia, fiind profesorul tatălui meu.

Locuia cu chirie, de aceea, doi bogătași tătari din „satul -capitală culturală” Azaplar / Tătaru, Abdulveli Mennan (chiabur, din fericire pentru el, a murit prin 1948) și Osman Nuri (vechi revoluționar din organizația „Junii Turci” din Turcia, participant la luptele de la Mărășești, decorat, arestat în 1953 ca fost fruntaș liberal, mort în anchetă în vara aceluiași an) au cumpărat o casă în Medgidia și i-au dăruit-o poetului cu aceste cuvinte:

„Acesta e darul nostru pentru marele poet al neamului!”

Temele poeziilor sale au ca lait-motiv dorul de Patria pierdută. Acestei drame istorice i se alătură dorul de libertate, urmând teme inspirate din frumusețile Crimeii sau din tradițiile și obiceiurile tătarilor aflați de secole în Dobrogea. Arta poetică este exprimată în poezia cu care încep poeziile dedicate civilizației poporului său „Celor care întrebă dacă mai sunt tătari?” Țesătura de motive generate de interogația – răspuns se poate descifra în câteva aspecte:- numele glorios de tătar constituie o coloană nemuritoare în templul de coloane veșnice ridicate de-a lungul istoriei poporului turc-tătar (a se vedea,

alăturat, harta dăruită revistei Emel /Ideal de dl.Erdinbadulla din Basarabi, harta fiind o lucrare a cartografilor francezi din anul 1706 cu statele tătare din lume; - vocile care afirmă că „ istoria l-a pierdut pe tătar” nu sunt veridice; pentru existența lui istorică stă mărturie Hanatul Krîm (1441-1783) desprins din Imperiul Oastei de Aur (Altîn Ordu, nu Hoarda de Aur, 1227-1502, imperiul întinzându-se de la un ocean la celălalt); chiar dacă astăzi el „doarme” (spune poetul, poporul meu se va trezi mâine. Aceste patru coloane alcătuiesc, în concepția lui Memet Niyazi schela ce umple golul istoric efemer. În versul al doilea al poeziei „artă petică” se simte iubirea de neam și mândria națională: „Eu sunt tătar le răspund celor care întrebă.../ Sunt un tânăr tătar care-și cunoaște bine gloria străbună.” (op.cit. p.71)

Având un lexic deosebit de vechi și plin de sensuri, poetul își continuă ideea mărturisind că nu se poate supăra pe poporul său, pentru că este „un popor bun” care și-a stabilit un loc în istorie, respectul de odinioară este aproape de a renaște...

→ Continuare în pag. 18

CAFENEAUA POETILOR

DOREL SCHOR

Ennis este un oraș irlandez de provincie care are de două ori noroc.

Primul noroc al orașului provincial Ennis este faptul că cel mai mare aeroport al țării a fost construit nu departe de el. Acest amănunt care aparent ar trebui să deranjeze, a încurajat industria hotelieră, turismul, artizanatul local, berea Guines, fabricanții de umbrele, producătorii de cremvurști, vânzătorii de flori, chioșcurile cu articole de poștă și tabac etc. De unde, înainte cu vreo cincizeci de ani localnicii alcătuiau 90 la sută din clientela pub-urilor, la ora actuală ei alcătuiesc în proporție de 90 la sută personalul servent al localurilor de tot felul.

Al doilea noroc al orașului irlandez Ennis este faptul că se află aproape de estuarul fluviului Shannon către Oceanul Atlantic. Asta explică de ce plouă atât

de mult la Ennis, mai ales către seară... E ora când de voie, de nevoie, vizitatorul intră urgent într-un restaurant, într-o bodegă, într-un bar.

Pe noi ne-a atras, într-un amurg de ploai mocănească, o ușa grea, de fier forjat, pe care era atârnată o firmă modestă dar simpatică: Cafeneaua poetilor.

Irlanda a dat mulți poeți și scriitori... M-am așteptat ca de pe pereții localului să mă privească chipuri celebre: George Bernard Shaw, Oscar Wilde, O'Neill, Samuel Becket, Sean O'Casey, Jonathan Swift... Niciunul nu se afla însă în seara aceea la Ennis. Mi-am zis că probabil cafeneaua e frecventată de poeți locali și i-am pus această întrebare chelneriței.

Mi-a răspuns că nu are cunoștință de așa ceva, nu crede că în oraș ar exista poeți, dar se va interesa la șef. Proprietarul s-a dovedit amabil, s-a așezat la masa noastră și ne-a propus să bem în sănătatea dușmanilor dușmanilor noștri. Ideea mi s-a părut foarte cuminte. În continuare, domnul Malloney, proprietarul, ne-a mărturisit mirarea lui. Pentru că suntem primii clienți care, de când există crâșma, au crezut că denumirea obligă la ceva. Putea foarte bine să se cheme Gâsca de aur sau Inorogul verde și nimeni n-ar fi avut nici o pretenție câtă vreme berea era bună, de la butoi.

→ Continuare din pag. 17

În ținuturi muntoase (unde au luptat partizanii tătari antifasciști în anii ocupației germane din Crimeea (1941-1944) curg ape fără de sfârșit, precum este tatarul cu rădăcinile înfipite în istoria strămoșilor: „Cuvântul meu va ucide pe cei ce neagă trecutul / Pe cei care mint istoria, uită adevărul, șterg Hanatul.”

Poetul „mângâie” pe contemporanul „culcat”, trecând în lumea celor morți a „celor nemuritori”, ne oferă cheia poeziei : plânge pentru poporul său , consoanele specifice limbii, „k,z,s,gi” contribuind prin sonoritate la realizarea ideii de iubire de neam. Ultimele versuri sunt un edificiu literar:

„Dacă eu, în viața mea nu voi apuca acele zile de glorie,/ Din mormânt voi întreba de soarta ta , tătare!/ De soarta ta voi întreba, tătare, din mormânt,/ Și dacă răspunsul nu va fi bun, voi plânge sub pământ!”

Epoca de la sfârșitul celui de al doilea război mondial a creat aceeași imagine de a căuta ajutorul celor morți în lupta de eliberare și în opera a doi urmași, precum poetul, dramaturgul, militantul, liderul și Eroul Național Negip Hagi Fazıl (1906-1948, mort în timpul anchetei) și Șayp Veli Abdulla, Hogeia, Poetul și Militantul din Aqbaș / Albești (1913-1991).

Încheiem această pagină istorică cu un citat din poezia dedicată Patriei Crimeea:

„Insulă verde, ești un buchet ales cu mâini divine,/ Din florile ce-mpodobesc întreaga fire!/ Deși frunze ofilite uneori se rup

din tine,/ Tot nu e în lumea mare un alt loc să-ți semene!” (G.Akmolla, rev bilingvă Emel / Ideal, nr. 12, an 2006 p. 1, / 1930, anul apariției); vol. bilingv „Poeme Nemuritoare, 2007, p.84)

N. R. : Doamna Guner Akmolla (Ghiuner Acmola) este poetă, prozatoare, traducătoare și membră Uniunii Scriitorilor din România, filiala Dobrogea și a Uniunii Scriitorilor Tătari din Crimeea.

POEME

Irina Lucia Mihalca

Însăși viața

Nu uiți frunzele ce ieri
ne-acopereau
ca o pătură,
șoaptele lor sperau
să treacă
prin arcul elipsei
- acea absență plină -,
zâmbetul nostru ne-a luat inimile.

O fericire în forma unui înger
și un miracol delicat
te fac să simți
lacrimi de bucurie,
două buze ard intens,
o dorință extatică,
acele săgeți țintesc inima,
capul ți se-nvârt.

Un limbaj floral este necesar iubirii,
măinile de pe tastatură
îți sunt amorțite
și toate dorințele tale secrete
de a explora
fiecare parfum din mine,
rămân inocente, ca ziua de lungă.

Prin cel mai adânc tunel
un tren intră în viteză,
un vuiet
în diminuendo
și-n albastru crescendo
este iubirea,
sursa fiind însăși viața.

Incomensurabil și insondabil,
cu mult față de
ceea ce, tocmai, am spus,
în miezul meu interior;
profund te iubesc! îmi spui astăzi.

Conturul unei șoapte

Îmbrățișați, în tăcerea eterică îți ating
surâsul pâlpâit.
De undeva din adâncuri îți răsare
azurul intens din priviri.
Cu inflexiuni colorate, vii, inefabile,

de nepovestit prin slove,
ne sunt toate clipele,
brodate spontan,
în complexitatea lor,
într-o nebănuită călătorie,
asemeni misterului ceasului din perete
și-a orelor desprinse,
ca frunzele
de toamnă blândă
peste țărnul mării noastre,
ce trec, în dansul lor, fără a le simți.

Tic-tac, tic-tac... Tic-tac, tic-tac...
Căldura șoaptei tale îmi poartă pașii
spre mine.
Aici sunt eu, trestie înălțată spre soare,
lângă tine plutesc amintirile.
Fără să mai aștepte,
coridoare greu de atins
îți dau târcoale.
Pe drum, o cărare
ne-așteaptă
albul înghețat al gândurilor.

Privește cu înțelegere totul în jur...

Privește cu înțelegere totul în jur!
Mult prea târziu ne va fi să ocolim
stâncile ce ne-au epuizat zborul
trezit de clopoțeli câmpului nostru.

Privește cu uimire
pescărușii ce plutesc deasupra mării,
precipitându-se spre următorul salt.

Mult mai mult va ploua când
ne vom acoperi gândurile
din ochii păsării Phoenix, oarbe de
iubire.

Privește cu bucurie
agitația copiilor urcând toboganul,
fericiți
ca frunzele desprinse,
cuprinse de mirajul zborului.

Un cerc în care ne vom întoarce,
primul și ultimul zbor
visat de mugurele
ieșit în călătoria spiralată a vieții.

Pentru a atinge, pământul se grăbește,
în drum spre rădăcini,
pentru a porni
în sevă spre viitorii muguri
de unde-și vor relua zborul,
mereu primul și ultimul, la înfinit.

Privește cu atenție bătrânii
sprijiniți în baston,
urmărind copii
care aleargă spre tobogan.
Privește cu înțelegere totul în jur!

Așteptarea...

Așteptarea
e atunci când ai auzit că-n piept îți arde
dorința de tine,
hai, smulge durerea din floarea tăcerii,
durerea care-i umbrește ochii,
te uiti în jur și vezi cum brațele cuprind
doar neantul,
un vis, o lume spectrală în care te pierzi
în apa vie a iubirii,
chiar dacă pământul de sub tălpile
noastre se mișcă,
asemeni nisipurilor mișcătoare,
în aer dispari dacă nu te simt lângă
mine,

un vis inspirat din repetare,
face parte din tine,
înăuntru îl simți, renăscându-te.

Da, iubitul!
Ține-mă, să nu-mi dai drumul!
Dincolo de marginile lumii se revarsă
speranțele ei.
Noi suntem viața, noi suntem apa vie
cu tainele luminii
în aventura cunoașterii,
lutul facerii, fericit în roua iubirii!

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

Acvila

Corbii zboară în stoluri
acvila zboară solitar:
Luchino Visconti
Atât de aproape de cer
zboară acvila
singură
ca un poet
răbdător așteptând
sosirea cuvântului
până când pana, în sfârșit,
zgârie câteva linii
îndoindu-se încă
de rostul
de zădărnicia
spunerii prin cuvinte.

Germain Droogenbroodt

Traducere: Gabriela Căluțiu-Sonnenberg
Din „În curgerea timpului, Meditații în Himalaya”

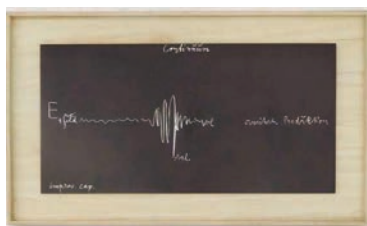
Zorii speranței

Lumina zorilor
șterge urmele nopții
se scurge timpul nepăsător
deși eu aș vrea să-l opresc
fixat pe lentilă ca un clișeu de dor,
căci prețioasă ca rodul bogat e iubirea.

Asemenea lunii ce se-nalță în noapte
ești tu, dragostea mea, orice s-ar
întâmpla
te port în inimă oriunde fiind,
de când te iubesc, alta e lumea mea,
în locașul tandreței două inimi încap
razele soarelui dau glas corzilor iubirii
spre zorii speranței cântec suind.

Anna Keiko, China

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Passionaria Ivanov

Lecție

Atât de rare sunt cuvintele
pe care mă căznesc să le exprim
firicele din praf de cretă
dintr-un burete folosit
pentru a șterge
tabla
ceva rămâne mărturie
un os în gât
căznindu-se să iasă
pe tabla de la școală
un venerabil dascăl
text ilizibil scrie:
viața mea
din ce în ce mai scurt e timpul
până când clopoțelul va suna
cuvinte tot mai drămuite
consumă creta reducând
praful rămas pe degetele mele.

MIROSLAW GRUDZIEŃ, Polonia

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Harfă

Harfă mi-e trupul tău
freamătă corzi deasupra
cutiei rezonante
degetele mele ciupesc
gâtul
întinsa suprafață
acuități
triunghi
un arc de vânătoare
trubaduri
truveri
minesengeri
Monteverdi
Gluck
Berlioz
Glissandoul specific
stopează rezonanța
las în blândă cădere
una sau două mâini
pe corzi să odihnească.

IVAN HRISTOV, Bulgaria, 1978

Traducere: Gabriela Căluțiu-Sonnenberg

Marea

Ion Teodor Palade

E 6:51, vremea excelentă intră pe fereastră și se alătură simfoniei a 2-a de Brahms, iar eu termin felia de pâine graham cu cartof copt, la care se adăugă un ardei roșu, seducător.

Mă îmbrăcasem în gri, un gri uzual, nebătător la ochi. Am ales și șapcuța gri, și o batistă gri, parfumată discret cu "Orlando Fresh".

Și-am auzit fluieratul prelung, am aruncat ochii pe fereastră, iar brațul meu a fluturat grăbit.

Truly mă aștepta !

Am ajuns, aproape gâfâind, iar ea mi-a arătat ceasul, ceasul roz cu stelute albastre pe marginea brățării.

Eu mi-am privit Rollex-ul, purtat de bunicu 50 de ani în viață și 7 ani în mormânt.

Era 6: 58 și un pic.

- Mă gândeam că vei fi aici, cu 5 minute înainte de 6, dar... am fost eu, care știi cât sunt de punctuală ...!

Și printre chiparoșii tineri, luneca zâmbetului ei, fermecător de trist.

- Oh, da ! am zis eu, dăruindu-i o monedă de un ban, după ce o trecusem printre firele de păr rebel de pe frunte.

Ea a luat bănuțul, l-a sărutat și a zâmbit ușor, așa cum numai ea știa să zâmbească.

Am pornit cu bicicletele spre mare, era spre sfârșitul simfoniei a 2-a de Brahms, care evident suferea... pentru mine, cel de departe.

Peste puține minute am ajuns la micul nostru golf, unde pescărușii se roteau zgometos, iar valurile

blânde loveau stânci răzlețe.

Ne-am aruncat în mare, îmbrăcați, așa cum am convenit dintotdeauna, iar după mai puțin de un minut ne tăvăleam pe nisipul fin, apoi, cu un elan simplu, ne-am aruncat iar în apă, transformându-ne în visătoare fantome acvatice.

Soarele ne cerea dezbrăcați, așa că, aruncând hainele peste biciclete, ne arătarăm naturii aproape așa cum ne-a creat ea, într-un moment unic, de inspirație, sau de uitare...

Și stăteam pe nisipul cald, întinși, cu fața la mărșă, neprețuitul Soare !

- Te-ai uitat la meci ? zise ea, pe neașteptate.

- Da..., am răspuns eu oarecum absent.

- Și ?

- Dezgustător..., am răspuns, parcă nu pentru ea.

- Hai să-ți spun ultimul haiku..., zise, iar cerul cobora mai aproape.

- Oceanul doarme,

În adâncuri e noapte:

Oglindă din vis.

- Abstract, abstract... sau poate prea frumos ! am șoptit cerului, de aproape.

- Doar atât...! zise ea, zâmbind ușor, așa cum numai ea știa să zâmbească.

- Ar mai fi, poate..., dar nu sunt sigur ...

- Hai, odată... ! Iar cerul aproape se oprise din respirație, așa că m-am trezit spunând :

- Dor de lămâie,

Între două silabe :

Ora ceaiului !

Un presupus foșnet venea dinspre aripile unui pescăruș rătăcit, lansat spre clocotul valurilor. Și nu peste mult timp se auzi, clar, bâzâitul strident al unei bormașini. Era semnul discret, prin care don Pedro anunța, în fiecare dimineață, că a deschis ceainăria.

Eu rătăcesc

Daniel Juverdeanu

*În parcul cu alei, cândva de piatră,
a venit toamna...*

*întâi s-a așezat timidă peste pajiști,
dar după un timp, fără opreliști,
a cotropit întregul parc
din pomii desfrunziți și descărnați
din când în când
mai cade câte-o frunză vestejită.*

*Desprinsă parcă dintr-o carte,
în loc de file, frunze moarte
se răsucesc acum prin aer,
plutind încet, cu grație celestă,
către pământ, părând c-ar vrea,
de astă dată, odihna să își afle.
Eu rătăcesc cu toamna-n suflet
pe-alei ce-au fost cândva din piatră
printre fantasmеle măiestre
și-n mine caut, ca-ntr-o carte,
să deslușesc, măcar o clipă
lumina care jaru l-a aprins.
Călcat de nevăzuți-ți pași,
foșneste-ncet,
covorul frunzelor căzute pe pământ.*

→ Continuare din pag. 12

Tudor Arghezi. „O regăsire, am putea zice, simbolică, emblematică, pentru spiritul românesc în zonele lui de manifestare cele mai înalte și mai sensibile: literature” (p. 47). E. Simion decodifică „mizantropia” cu care îl gratulează Lovinescu pe autorul Cuvintelor potrivite. Oscilând între autarhia limbajului și rigoarea semnificației, Simion propune un nou orizont de interpretare a lovinescianismului de după Lovinescu: „A patra generație postmaioresciană, după numărătoarea făcută de Lovinescu și, să nu uităm, a doua generație postlovinesciană, după socoteala începută de noi, debutează bine, printr-un manifest ferm, chiar provocator, pentru că respinge convingerile culturalilor de peste munți, cum ar fi, de pildă, faptul că, sfâșiata de Dictat, România are nevoie nu de teoria autonomiei esteticului și de alte disocieri, combinațiuni estetizante, ci de o literatură patriotică fără echivoc” (p. 63-64). Exegetul consideră că „resurecția naționalismului extremist” (p. 61) într-o anumită măsură a marcat fenomenul literar românesc (prin exponenții săi cei mai înverșunați împotriva neosemăntorismului: Slavici, Coșbuc, Goga, Rebreanu și Bлага), estetismul fiind „perceput ca o diversiune majoră” (p. 70). Prezentându-ni-l mereu obsedat de neant și de construirea, în tradiție teoretico-eseistică, a unui puzzle estetic-obiectiv, în spiritul lui Călinescu, Eugen Simion se referă la „starea de spirit a criticului” (p. 72), ajungând la concluzia că „Lovinescu a fost mereu, ieri și azi, opusul lui G. Călinescu și, dacă în 1945, Lovinescu este admirat, iar G. Călinescu socotit autorul unui Babilon de glasuri încurcate, în alte momente ale vieții literare (momentul 1948, de pildă) critica sociologist-vulgară îi va contesta, se va vedea imediat, pe amândoi, odată

cu toată direcția criticii estetice” (p. 91-92). În pofida instanțelor ideologizate de „execuție”, cu precădere din perioada decadentismului obsedantului deceniu, Maiorescu, Lovinescu și Călinescu, nu s-a reușit tragerea lor pe linia moartă a culturii tributară esteticului minor, ci numai izolarea lor temporară. E. Simion ni-l aduce sub lupă pe un anume Ion Vitner, pamfletar de duzină, slujitor obscur al avangardei marxiste, care, prin studiul său Critica criticii (Ed. Contemporanul, 1949) avansează concepte-soluții proletcultiste, anti-lovinesciene, de cosmetizare a criticii literare aflată, chipurile, în agonie: sincronismul trebuie înlăturat întrucât este dușmanul marxismului, estetismul maiorescian reprezintă un obstacol burghez pentru redresarea literaturii realismului socialist, impresionismul este antiștiințific și antirațional, junimismul trebuie să redevină o cale de instaurare a formelor fără fond, modernismul – o încercare eșuată de orientare spre determinism, iar tentativa de întoarcere a lui Lovinescu la junimism, o reîntoarcere „la autonomia esteticului și la celălalte păcate capitale ale criticii burgheze”.

Eugen Simion este categoric în această privință, dovedind că respectivul ideolog de serviciu, „un gherist, în fapt, care-l vulgarizează și-l simplifică nepermis de mult chiar și pe Gherea, un determinist de altă calitate intelectuală”, încearcă să întoarcă lucrurile pe dos, și să impună părerea că: „Lovinescu are valoare pe măsură ce se rupe de Maiorescu. Fals! E. Lovinescu se rupe în unele idei de Maiorescu, cum mărturisește chiar el (referitor la teoria formelor fără fond), dar nu se desparte niciodată de maiorescianism în ceea ce este esențial, nu în ideologie, ci în estetică și critică literară: autonomia esteticului, lupta împotriva confuziei de valori” (p. 102). „Contestarea radicală a

estetismului lovinescian” este un subiect tematic care polarizează, dacă vreți, ideea de critică în literatura română și repune în discuție autogeneza interpretărilor lucide, bineînțele, în baza „occidentalizării tematiche în artă” (p. 127) și a denunțului „neantul politic” (p. 127) promovat cu agresivitate de ideologia oficială. Autorul nostru condamnă această interpretare, fiind de partea lui Lovinescu a cărui operă „este judecată din punct de vedere exclusiv ideologic și repudiată, negată cu brutalități”: „Odată cu ea – ne precizează exegetul – este contestat și omul care a scris-o, un spirit democratic, în realitate, liberal, tolerant, prob, obiectiv, un mare critic resemnat – cum a mărturisit de atâtea ori – în fața adevărului estetic, din orice direcție ar veni. Noii ideologi marxiste (mă rog, în variantele cunoscute, partinice) ar fi trebuit să fie mai toleranți cu el și opera sa. N-a fost să fie așa. S-a întâmplat să fie cum au dictat circumstanțele istoriei și oamenii ce le-au servit (mulți dintre ei nespecialiști, politrucii în sensul plin al termenului, reprofilați în și prin literatură, spirite primitiv și agresiv dogmatice, maniheistice) cu o intoleranță, o ură ideologică și o lipsă de pricepere înspăimântătoare... Maiorescu și Lovinescu, în bună parte și G. Călinescu (cu Istoria și ideile lui estetice), dar și ceilalți critici din prima generație postlovinesciană au căzut pradă acestui proces ideologic și politic (revizuirile proletcultiste), fiind, practic, îndepărtați, pentru mulți ani, de pe scena literaturii” (p. 133).

Culpabilizarea sincronismului lovinescian s-a produs, „din nou, îngropat – ne explică E. Simion –, odată cu ideea imitației și a conceptului de modernitate” (p. 148) în perioada 1963-1965, când sincronismul a devenit mai mult decât „o născocire și nici o fatalitate sociologică”, ci „o teorie cu un imens impact social”, susținută „cu

argumente convingătoare” de Lovinescu. Teoreticienilor din această categorie E. Simion îl alătură, printre mulți alții, și pe Paul Georgescu, deși nici acesta nu se declară întrutotul pro-ideilor estetic-organiciste ale lui Maiorescu: „Arta pentru artă, autonomia esteticului, ideea că estetica nu este o știință, ideea gratuității artei etc”.(p. 157). Glosând pe tema „recuperării criticii lovinesciene” (p.161) E. Simion, revindecându-se din modelul lovinescian, valorizează sistematic, ontologic și funcțional pyrrhonismul estetic remarcat de M. Cimpoi (în Modelul de existență Eugen Simion, p. 117), lucru care îi oferă posibilitatea de a-și continua incursiunea în lumea cărților unor critici contemporani, cum ar fi, între alții: Ileana Vrancea (E. Lovinescu.Criticul literar, 1965), Alexandru George (În jurul lui E. Lovinescu, 1975), și lista ar putea cuprinde și alți exegeți favorabili lui Lovinescu, afiliați parțial sau total

lovinescianismului. Opiniile lui Eugen Simion, potrivit cărora Lovinescu, prin „forța gândirii critice” (p.178) a afirmat valorile literare ale vremii, sunt deosebit de temeinice și așează pe alte paliere demonstrarea universalității literaturii române. De o atenție deosebită se bucură în voluminosul studiu, de aproape 560 de pagini, G. Călinescu, datorită căruia „critica română, fixându-și un limbaj propriu, intră într-o nouă fază de afirmare” (p. 185), bineînțeles, acesta fiind judecat prin propria conștiință critică, prin sistemele și ipotezele unice, despovărate de constrângeri și prejudecăți. De aceea credem că ilustrul cărturar Eugen Simion, a elaborat un fundamental recurs la metodă, disecând opera deschisă a unui „făuritor a însuși limbajului nou al criticii românești moderne”, cum îl califică pe E. Lovinescu, Ov. S. Crohmălniceanu în Literatura română între cele două războaie mondiale (vol III, Ed. Minerva, București, 1975, p. 159).

Călinescu sau Lovinescu?, se întreabă autorul cărții, spunând categoric că intrarea într-o atare dilemă din care nu putem ieși nu-i morală și nici benefică, estetică, în critică, atunci când somația este de natură politică. De aceea, spune memorabil că modelele vin și revin în activitatea unui critic, odată unul, altădată altul, conform unui algoritm greu de intuit și că are convingerea că „săbiile a doi sau trei mari critici pot intra, în literatură, în aceeași teacă” (p. 311). Filozofia lui, ori, ori, i se pare profund provincială și neîndoios păguboasă, reprezentând o falsă problemă.

Închidem ultima filă a cărții cu impresia general fortificatoare că, deși bătlia pentru Lovinescu nu s-a încheiat în 1990, Eugen Simion a reușit să reactualizeze modelul Lovinescu și să ni-l prezinte ca pe un îndreptar estetic și moral în debaterile de idei care au loc în epoca postmodernismului și globalizării.

AȘTEPTAREA LUI HRISTOS

de Ion Iancu Vale

*E iarăși Paști, aicea, pe pământ,
În suflete, în aer și-n cuvânt.
E iarăși Paști, Hristos a înviat
Ca niciodată mai hulit și-nsângerat.*

*Căci răii vor să ne lipsească de Hristos,
Plămadă din Dumnezeuiescul Os
Și stau la pândă, cocoșați de ură,
În buncăre de aur și de zgură.*

*Fiindcă nu-i lasă prin a Lui Nemoarte
Spre moarte, omenirea, să o poarte
Și Îl împrășcă cu vorbe și înscrisuri,
Otravă adunată din marile abisuri.*

*Dar nu au cum și ce să-I facă lui Iisus,
E prea aproape, prea prezent, este prea Sus
Și e în fiecare muritor de rând
Ce-L poartă pân-la nesfârșire-n gând.*

*Și care tot așteaptă să Se-ntoarcă
Într-o sublimă și celestă arcă
Pe El, pe Marele Iisus Hristos
Cel Bun, Cel Drept și Mult Milos.*

*E iarăși Paști, aicea, pe pământ,
În suflete, în aer și-n cuvânt.
E iarăși Paști, Hristos a înviat
Ca niciodată mai hulit și-nsângerat.*

LIVIU REBREANU

Lucia-Elena LOCUSTEANU

„Pentru mine arta înseamnă creație de oameni și de viață. Toate operele mari literare, acelea care înnobilează civilizația unei națiuni, sunt și mari realizări etice, sinteze ale unei concepții de viață, mărturii ale gândirii și simțirii unui popor într-un anumit moment.

Specificul național – postulat al diferențierii pe care o râvnește fiecare neam în mijlocul unei lumi în plină efervescență și emulație – este creația literaturii, în primul rând, și, în general, al artelor”.

Ctitor al romanului românesc realist obiectiv modern – Liviu Rebreanu – este conștiința estetică ce aspiră spre obiectivitate, ce consideră că nu copiază realitatea, că realitatea este pentru el numai un pretext pentru a crea o altă lume, o lume nouă, cu legile ei. Creația e o vrajă care-l readuce la masa de scris, care-l face să – și trăiască toate satisfacțiile într-o lume de ficțiune, dar cu atâta intensitate de parcă ar fi mai reale decât realitatea însăși. Opera scriitorului se constituie ea însăși ca o realitate animată de o viață proprie, cu legile și determinările ei de o rigoare misterioasă și fascinantă.

Născut în 27 noiembrie 1885, în comuna Târlișua din ținutul Năsăudului și mort la 1 septembrie 1944 – la nici cincizeci și nouă de ani, în comuna Valea Mare de lângă Pitești, Liviu Rebreanu – ca romancier – se înscrie în linia tradiției realiste: „Niciodată realismul românesc, înaintea lui Rebreanu, nu înfripase o viziune a vieții mai sumbră, înfruntând cu mai mult curaj urâtul și dezgustătorul, întocmai ca în varietatea mai nouă a realismului european, crudul naturalism francez și rus” scrie criticul Tudor Vianu, în timp ce Eugen Lovinescu consideră apariția, în 1920 a romanului „Ion” – „o revoluție față de lirismul sămănătorist

și de atitudinea poporanistă și față de eticismul ardelean, constituind o dată istorică, am putea spune, în procesul de obiectivare a literaturii noastre epice”.

Conștient că romanul este o existență epică construită, Rebreanu face din actul elaborării operei un act aparte ce presupune o idee coordonatoare proiectată potrivit unor rigori arhitecturale, dat fiind faptul că în ordinea structurii compoziționale se materializează dimensiunile interioare ale operei, se ordonează epic raporturile umane, sistemul de evenimente, straturile istorice și sociale ale lumilor imaginate de scriitor.

În „Mărturisiri” – (1932), Rebreanu explică necesitatea elaborării treptate, dar și prezentării arhitecturale a materialului epic: „un roman nu se poate scrie fără o organizare prealabilă a materialului” [1]. Scriitorul consideră că este obligatorie o edificare conștientă, programatică a materialului: „Îndată ce liniile acestea vor fi trase, voi avea osatura, pe care se vor așeza și în care se vor încadra, în mod firesc, toate părțile organismului viu și unitar ce trebuie să fie un roman” [2].

Ca și Galsworthy și Thomas Mann, autori de opere exemplare, care resping textele minore, aplicând principii estetice majore, și Rebreanu admiră și practică construcțiile epice exacte, dimensiunile stratificate de pulsul vieții închis în opere. Monumentalitatea epopeică e codul epic spre care înclină prozatorul Rebreanu, monumentalitate ce presupune și o elaborare exactă a operei ca volum, structură, ritm, organizându-și romanul – ca un arhitect – într-o structură grafică, după cum ne mărturisește: „Începuse a mi se sintetiza în mine ca o figură grafică” [3], „trebuie să se unească, să se rotunjească, să ofere înfățișarea unei lumi unde începutul se confundă cu sfârșitul. De aceea romanul, un corp SFEROID, se termină precum a început.” [4]

Prefigurarea romanului în straturi grafice are o justificare interioară de a găsi echivalentele epice creatoare, imaginate, ale unei lumi care să dicteze durata și proporțiile operei într-o alcătuire geometrică. Romanul social „Ion” reprezintă momentul esențial al proiectelor scriitorului pentru o construcție epică de mari dimensiuni, carte fundamentală pentru evoluția ulterioară a romanului românesc modern, inaugurând arta compoziției, confirmată, mai târziu, de romanul – tot social – „Răscoala”, ambele de factură epopeică. „Pădurea spânzuraților” – roman moral de fină analiză psihologică – reprezintă alternativa sublimului interior, a tragicului.

Publicat în 1920, „Ion” este cea dintâi realizare

monumentală, realist - obiectivă – care investighează mediul social - al unei etape - pe toată întinderea lui. Pregătit întrucâtva de „Zestrea”, „Răfuiala” - nuvele „fără strălucire” – (M. Dragomirescu), romanul „Ion” prezintă „viața socială a Ardealului, care, deși închisă în celula unui sat, este zugrăvită în întreaga ei stratificație, de la simplul vagabond până la candidatul de deputat și la mediul administrației ungurești, cu o faună bogată în exemplare variate” remarcă criticul Eugen Lovinescu.

Pentru Rebreanu, romanul trebuie să aducă o lume populată de destine, cu biografii, conflicte, relații și implicații sociale și morale, deci o realitate potențială, care, în cazul romanului, devine sensul intim al operei, impunând o anume organizare dirijată.

„Ion”, „Răscoala”, dar și „Pădurea spânzuraților” sunt romane cu o structură compozițională proiectată cu minuțiozitate. Romanul „Ion” se circumscrie exact, închizând lumi paralele între două momente dispuse simetric și având semnificații ce se revelează. Se deschide și încheie cu motivul drumului. Descrierea drumului anexează și alte motive – elemente din peisaj, motive încărcate cu multiple semnificații, mișcate într-o dramatică anticipare a evenimentelor la care vom participa. Albul drumului, crucea de lemn strâmbă, cu Hristosul de tinichea „cu fața spălăcită de ploi” realizează cadrul, ca un preludiu al intrării cititorului într-o altă „realitate” – fictivă.

Descrierea drumului până la Pripas și chiar a împrejurimilor și a satului corespunde în mare măsură realității concrete și, totuși, „drumul” de la începutul romanului „Ion” face legătura între lumea reală și lumea ficțiunii, prin care intrăm și ieșim ca printr-o poartă. E o cale de acces într-un alt univers. La Rebreanu, drumul e personificat, devine personaj, ca la alți romancieri - timpul...

La începutul romanului, drumul, devenit personaj, e tânăr, imaculat, nerăbdător: „Din șoseaua care vine de la Cârlibaba, întovărășind Someșul – (motiv al scurgerii timpului) - când în dreapta, când în stânga, până la Cluj și chiar mai departe, se desprinde un drum alb mai sus de Armadia, trece râul peste podul bătrân de lemn, acoperit cu șindrilă mucegăită, spintecă satul Jidovița și aleargă spre Bistrița, unde se pierde în cealaltă șosea națională care coboară din Bucovina prin trecătoarea Bârgăului.

Lăsând Jidovița, drumul urcă întâi anevoie până ce-și face loc printre dealurile strâmtorate, pe urmă, însă înaintează vesel, neted, mai ascunzându-se printre fagii tineri ai Pădurii – Domnești, mai poposind puțin la Cișmeaua – Mortului, unde picură veșnic apă de izvor răcoritoare, apoi cotește brusc pe sub Râpele – Dracului, ca să dea buzna în Pripasul pitit într-o scrântitură de colină” [5]

În timp ce finalul, aidoma unui epilog, pentru a da sfericitate și simetrie compozițională romanului, reia motivul drumului, descriind aparent același drum, drum prin care ieșim din lumea fictivă, readucându-ne - nu

neapărat - în realitatea din care am plecat, dat fiind faptul că ne pregătește intrarea în alt univers fictiv – cel din romanul „Răscoala”. „La Râpile – Dracului bătrânii întoarseră capul. Pripasul de-abia își mai arăta câteva case”

„Apoi șoseaua cotește, apoi se îndoaie, apoi se întinde. iar dreaptă ca o panglică cenușie în amurgul răcoros. În stânga rămâne în urmă Cișmeaua Mortului, pe când în dreapta, pe hotarul veșted, delnițele se urcă, se împart (...). Apoi Pădurea – Domnească înghite uruitul trăsorii, vâltorindu-l în ecouri zgomotoase” „Copitele cailor bocănesc aspru pe drumul bătătorit și roțile trăsorii uruie mereu, monoton, monoton ca însuși mersul vremii. Secvența – parcă – prefigurează descrierea roților de tren al drumului de fier cu care se deschide romanul „Răscoala”. [6] Drumul trece prin Jidovița, pe podul de lemn, acoperit, de peste Someș, și pe urmă se pierde în șoseaua cea mare și fără început...”.

Prin simetrie, dacă în expozițiune, „drumul” – personaj „înaintează vesel, neted”, „alb”, în final, capătă o altă dimensiune stilistică în acord cu mesajul pe care-l transmite. Martor al atâtor drame, e și „el” – „drumul”, acum, bătrân și obosit, pierzându-și puritatea – albul inițial - a devenit „cenușiu”. Drumul, de data aceasta, închide o lume din care ieșim după ce noi înșine am fost implicați, participând la zvârcolirile unor vieți, ieșim - împreună cu Ghighi, cu Doamna și Domnul Zaharia Herdelea - din universul frământat de zbuciumul atâtor destine: „Satul a rămas înapoi același, parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Câțiva oameni s-au stins, alții le-au luat locul. Peste zvârcolirile vieții VREMEA vine nepăsătoare, ștergând toate urmele. Suferințele, patimile, năzuințele, mari și mici, se pierd într-o taină dureros de necuprinsă, ca niște tremurări plâpânde într-un uragan uriaș”. [7] Secvența citată e o profundă meditație asupra condiției umane în Univers, secvență ce evidențiază și motivului timpului.

Dacă metafora drumului, încercuind satul, deschide și închide romanul „Ion”, sugerând o existență închisă în care totul se petrece potrivit unui ritual, iar „Pădurea spânzuraților” e marcată de cele două imagini ale spânzuraților – simboluri ale războiului, terorii și morții, începutul și sfârșitul romanului „Răscoala” aduce un drum deschis, un drum de fier pe care-l străbate trenul, învingând – parcă – spațiul și timpul istoric determinat, drum ce reprezintă antiteza drumului din „Ion”.

În „Ion” și în „Pădurea spânzuraților” există un raport de corespondență între imaginile cheie – inițiale și finale, în „Răscoala”, raportul e în contradicție, având în vedere desfășurarea faptelor care în final dezminț caracterizarea țăranilor, făcută, la început, de arendaș. În romanele lui Rebreanu, la nivelul structurii compoziționale, dar și a discursului, „figura grafică” devine expresia concentrată – metaforică - a structurilor imaginate. Acțiunea romanelor se înscrie într-un univers închis și rotund / sferic.

Va urma

Cronică, Pasărea de ghiață (2015)

Corneliu Vasile

Scriitoarea Ștefania Oproescu, născută la Pătârlagele, județul Buzău, este o prezență activă și originală atât în publicațiile culturale naționale, cât și în cele zonale, cum este redacția „Oglinda literară” din Focșani și cenaclul Duiliu Zamfirescu. Despre

valoarea de necontestat a creației sale în versuri, proză, eseu ori publicistică s-au exprimat Adrian Dinu Rachieru, Florentin Popescu, Valeria Manta Tăicuțu, Constantin Miu, Gheorghe Istrate, Leo Butnaru, Lili Goia.

Dintre cărțile publicate până acum, au fost remarcate; Naștere perpetuă, Potcoave de catifea, Singurătatea nisipului, Zăpada neagră. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România. Această nouă plachetă de versuri este justificată prin referirea poetei la pasărea din suflet, dublată de pasărea reală, rătăcită într-o biserică reală.

Argumentul, în proză, imaginează o pasăre care i se topește în palmă, pescărușul albastru care își sapă cuibul în maluri de ape, unde nu poate fi expus niciunei primejdii.

Moartea păsării de gheață reia motivul din Argument, cu paralelismul dintre pasărea colorată, de gheață și pasărea de sânge rătăcită în biserică, nereușind să iasă pe fereastră, „sub privirea indiferentă a îngerilor”. Imagini reușite: „Mi se topea în palmă transparența culorilor/ și curgea în buza umedă a nopții”, sau: fluturi negri bezmetici cu pântecul greu”.

În piesa Vis, îndrăgostiții, el și ea, par că zboară cu aripi de frunze amare/ smulse din nukul tânăr/ pe sub care se furișă nebunia întoarcerii/ până în pântecul halucinației”. Este evocat personajul mitologic Icar, ca simbol al evadării din cotidian, iar, în final, visul este uitat

de cei doi, „destrămat în metastaza adevărului”.

Un pescar bătrân simbolizează uitarea și singurătatea, neînțelegerea din partea celor din jur, căci pânzele de păianjen și surditatea îl izolează, într-o imagine sumbră: „Ochii săi albiți de sare/ se deschid în răni părăsite” (Bătrânul pescar).

Foarte frumoasă și cu conotații simbolice originale este poezia Dinții ciorilor, unde aruncarea dinților de lapte peste casă, pentru a cere dinți de oțel, se compensează cu „dinții de tablă” ai bunicilor și părinților”, care zâmbesc apoi din morminte. De fapt, poezia Ștefaniei Oproescu are ca piloni de bază credința, familia, sentimentul de dragoste, evocarea trecutului și meditația asupra prezentului.

În poezia Tablou, apa curgătoare, clipocind, vegetația, malul „împletit cu rădăcini”, scăldatul unui copil, ieșit din unde „împletit cu mătasea broaștei”, într-o „moliciune de catifea”, alcătuiesc un tablou de duminică, proiectat „pe umbra năruită a înverzirii”. Mai rar atâta expresivitate poetică, ilustrând cu imagini și, deopotrivă, îndemnând la meditație pe marginea frumuseții vieții fruste, în mijlocul unei naturi primitoare!

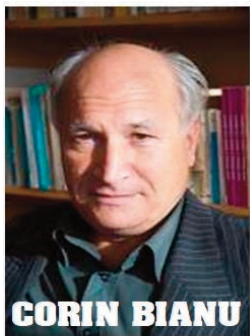
Frumoasă țesătura de motive folclorice, aplicate peste sentimentul actual, în piesa Mori de apă, în care motivul vânătorii se asociază motivului întoarcerii, iubitul fiind ademenit în leagănul munților, unde venea să se îmbete de licoarea păstrăvilor. De atunci, chemările sunt „repetate ecouri înflorind/ peste adâncuri de timp”.

Poezia Repetiție include elemente ale realității verilor și toamnelor din câmpie, „când se rumeneau macii/ în labirintul verde al grâului/ spintecat de calea ferată”, sau „după ce pleaseră cocorii/ și pe crengi moțâia bruma”, când „autobuzele sătule/ își închideau brutal ușile”, elementul repetitiv fiind „scânceau rănilor carnea ta”, care suprapune afectul unei realități prozaice, care ar părea de neconceput în spectrul sentimental.

Răgazul dintre iubire și moarte este o piesă în care transpar dorința de a trăi și a iubi, confruntată cu sentimentul neputinței în fața soartei: dacă te pătrund îndoiala și monotonia și dacă pierzi „sprinteneala suferinței”, „e semn că undeva ai rătăcit drumul/ și acum viețuiești/ în răgazul dintre iubire și moarte”.

Amintirile îndepărtează chipurile și faptele, dorințele

→ Continuare în pag. 27

POEZII PASCALE

Corin BIANU

Cicatrizate, rănilor mai dor

Pironit pe crucea, grosolan cioplită,
Rănilor L-au ținut amarnic,
Rănă-i e tot trupul, rănilor îl dor,
Doare toată carnea și os lângă oscior...

Doamne, dragul nostru de Iisus Christos,
Tu, pescar de oameni,
Pentru ce mă cauți, după-amar de ani?!

Sunt urmașu-aceilor slabi contemporani,
Dar două milenii ne separă, Doamne!
Iisuse Christoase, Domn al tuturoră,
Te-am chemat eu însumi, ori Tu m-ai chemat?

Iisuse Christoase, Tu pescar de oameni,
În Marea Tăcere de m-ai intuit,
Dă-mi de știre, Doamne, că m-ai însemnat!
Rănă-ți sunt desigur, un calvar terestru,
Și ca rană, te-nsemnez, la rândul-mi. . .

Iisus pe ape

În dimineața ce-ncepea,
Iisus păsea pe ape ca pe șes
Și valul mării, drum pietruit părea
Celui ales!...

Spre oameni coborâse, sfânt,
Nu să-i desprindă de pământ,
Ci pentru-ammistie și caritate,
Prin jertfa-I în Eternitate...

Pământ și apă-i trupul meu,
Păcatul sapă-n el ca-n mal,
Val după val, val după val –
În cumpănă cu Sfântul Duh
Și Dumnezeu.

Fenomenul nemărginit

Când iubești cu adevărat,
Ești în stare să te jertfești
Pentru ființa iubită,
Sacrificiul fiind dovada devoțiunii!

Toți oamenii, toate vietățile pământului,
Suntem apți de sentimentul capital,
Măsurându-ni-l după puterile proprii,
De la transparența sincerității
Până la greutatea jertfei.

Între toate dovezile de iubire,
Suprema devoțiune
Ne-a adus-o Iisus prin răstignire...

→ Continuare din pag. 26

se estompează, visul se destramă și „masca resemnării/ ți-o hrănești cu cea mai ieftină iluzie: /necurmata întoarcere a visului/ pe altarul de lumină/ al apropiatei înălțări” (Resemnare).

Poeta are conștiința zădărniceii, a nesiguranței chiar a zborului: „mai agonizez în iubire/ până când răsuflarea îmi va pieri,/ până când din trup va rămâne/ doar umbra singurătății (Îndrăzneală).

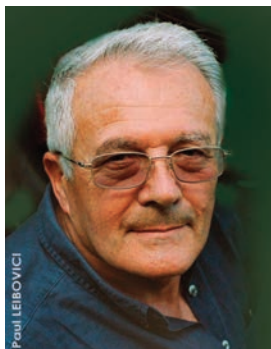
O adevărată simfonie a culorilor ni se înfățișează în fața ochilor în poezia Arome de iarnă: „mirosul lemnului verde proaspăt”, albul ținut cu săgeți de soare”, „cerul în asfințit/ se răsfrânge zmeuriu pe acoperișuri/ și intră verde hialin în noapte/ ca într-un măr crud,/ Nori vineți furișati prin vârful salcâmlor/ umbresc fața lunii”.

O imagine tristă, a descompunerii și îmbătrânirii, apare în piesa Umbre: ruine, regrete, nopțile „tot mai seci”, umbre, pulsul tot mai rar. Poeta simte trecerea lumii cu toată ființa, înregistrând schimbările ireversibile ale lumii, ale fapturii.

În altă poezie, întoarsă către „orizontul ascuns la tainei”, poetei îi apar în gând rugăciuni „alcătuite din cuvinte necunoscute”, care îi provoacă „o adiere blândă peste răstăcirile mele,/ învelindu-mă cu o nepământeană simțire”, iar revenirea la realitatea prezentului este dureroasă („Când revine bătaia inimii pe ritmul prezentului”).

Ultima poezie poartă titlul volumului (sau volumul are titlul acestei poezii) și înregistrează pasărea, pe când ea „rătăcește prin culori de vitralii,/ lovește necunoscute orizonturi dure,/ aude doar pocnetul ca de grindină/ al trupului ce-i desparte memoria/ de relief necunoscut al prezentului”. La fel este și poezia, fără o finalitate concretă, viabilă, palpabilă, așa cum pasării de gheață „îi alunecă / picătură cu picătură cu picături din trup”.

Ștefania Oproescu este o poetă autentică, stăpânind foarte bine atât meșteșugul versului, cât și „dozarea” sentimentului în cadrul prezentării unei realități în general ostile elevației intelectuale, morale și afective.

DRAGOSTEA

PAUL LEIBOVICI

„Omul în contradicție cu celelalte creații nu se maturizează de-a lungul vieții.” (FROID)

Omului îi sunt necesare sentimentele să iubească și să fie iubit pe întregul parcurs al vieții. Exemplele de iubire a unor animale care ne emoționează pătrund adânc în inima noastră. Animalele nu se întreabă care este rostul vieții și care e sensul existenței.

Numai ființa omenească își pune întrebări până la sfârșitul vieții, deoarece de-a lungul acestei existențe, rămâne copil. Toată viața păstrează urmele sufletului copilăriei. Omul ajunge la sfârșitul vieții, fără să pătrundă în mod practic la răspunsuri, chiar dacă și le-a pus cândva. Încă din copilărie întrebările erau-fie la un anumit grad mai simple sau mai complicate, mai specifice sau mai adânci.

Problemele și întrebările adânci niciodată nu au o soluție finală. Desigur, odată cu maturitatea, atât din punct de vedere fizic cât și spiritual „omul rămâne un fel de copil până la sfârșitul vieții. Din această pricină dragostea va fi mai profundă. Cu timpul, omul simte necesitatea dragostei. Deoarece, cât trăim, nu

ne maturizăm într-atât, încât să nu depindem de alții și niciodată nu putem, , trăii singuri”. Simțim necesitatea într-o măsură sau alta, la o mângâiere. Omul simte această necesitate, mai mult decât ori care altă ființă, căci niciodată nu putem, într-adevăr, să trăim singuri, independenți.

Și din punct de vedere spiritual, dragostea ne ajută să uităm depresunile, care ne întâmpină. Omul se maturizează, dar nu va putea da răspunsuri pe care și le-a pus încă din copilărie. Când e tânăr caută să găsească soluții la întrebările vieții. Caută aceste răspunsuri la părinți.

Dragostea și alintarea au umplut ceea ce lipsea. Acestea îi umpleau golul prin răspunsuri clare, limpede. Mintea nu a luminat toate necesitățile sale, prin răspunsurile părinților. Nu se poate pătrunde în toate intimitățile, secretele-cu toate că întinericul a devenit lumină, prin dragostea și încurajările părintești. Acestea fiind din adâncul sufletului lor.

Necesitatea copilăriei, este o necesitate de împlinire, prin descoperirea dragostei mângâietoare, fină. Dar aceasta crește odată cu maturizarea, în răspunsurile la întrebările create și omul speră la o soluție. De aceea cu cât ne maturizăm, avem necesitatea și speranța de a găsi soluția. Cu toate că neîmplinirile, în ceea ce privesc esențialul adânc al vieții, noi, din zi în zi căutăm răspunsul la cei ce ne înconjoară. Uneori, numeroasele necesități omenești vin să ne satisfacă prin evenimentele pozitive familiare. Acestea oferă atât copiilor cât și părinților un prilej de îmbinare reciprocă în timpul vieții.

Dragostea reciprocă atât a bătrânilor cât și a tinerilor se umple în atmosfera familială.

Atâta timp cât copii au trăit împreună cu părinții într-o atmosferă familiară. În timp ce părinții și copii au trăit împreună ca făcând parte din aceeași lume(dacă alegem fiecare din noi să părăsim cuibul odată cu maturizarea generației tinere, trebuie subliniat, că procesul ieșirii începe chiar din copilărie). Evenimentele familiare, în principiu, nu erau numai spirituale, părinții nu sau referit numai la respectul pentru ei ca părinți sau ca îndrumători tradiționali, precum era obiceiul. Ei s-au comportat cu respect și atunci când îndeplineau misiunea de a fi administratorii sărbătorilor familiare onorate și pline de entuziasm. Astfel, dragostea pentru copii lor îndeplinea o necesitate sufletească și tradițională. Această dragoste era făurită, adânc înfiptă în conștiința lor; nu numai ca un prim drept ci, ca o obligație firească a unui părinte. Părinții nu concepeau să fie despărțiți de copii lor; iar dacă această despărțire era necesară, o considerau drept un fapt negativ în calitate de creatori și educatori.

Cu toate că generația veche nu putea concepe viața altfel decât era în tradiția familiară. În America s-a revoluționat cultura dând naștere la ceea ce se numește, , cultura –tineretului” Această cultură deosebită a vârstei de mijloc, dintre copilărie și tinerețe(maturizare) și aceasta pune accentul pe adaptarea maturilor la noua concepție. „Cultura tineretului” nu întotdeauna se opune aprecierilor maturilor. Ea exprimă inadaptația a numeroșilor tineri. Este necesar să aruncăm o privire în interiorul acestor tineri ca să observăm maturizarea lor. Având în vedere

aspirațiile acestor tineri, în căutările lor, de a ajunge cât mai târziu posibil la ultima stație a vieții, ei încearcă să-și prelungească tinerețea la infinit. Dorințele acestora ca părinți din nou punctează căile vieții copiilor lor.

Ceea ce putem observa, sunt îndoielile generațiilor și descoperirea dragostei contemporane. Numeroase sunt scrierile (într-o formă sau alta) a tinereții însoțite de pofta trăirii intense din punct de vedere sexual și din convingerea de a se bucura din plin, poate mai mult decât alte evenimente. Plăcerile de moment fiind considerate mai importante. Părinții, care nu vor să se arate în fața copiilor ca pretențioși, neavând o limbă comună, prin care să se trădeze ca având concepții învechite, tind să primească noul mod de viață „cultura tineretului” precum ar fi a lor. Părinții probabil spun copiilor lor: dacă noi nu ne putem adapta vouă, dacă voi nu vreți să primiți felul nostru de viață, să ne străduim noi în a ne adapta. Dar acest joc (compromis) este o înfrângere. Noi urmărim viața copiilor noștrii fără ai putea, într-adevăr, cucerii.

Linia vieții societății noastre ajunge la apogeu în anii maturității. În timp ce noi suntem în putere și mai avem o înfățișare plăcută, care de îndată va începe o scădere și chiar intervenția doctorilor. În trecut cu cât omul îmbătrânea, cu atât se bucura de mai mult prestigiu și chiar poziția sa era mai respectată de societate. Bătrânețea omului, însemna cu alte cuvinte să te bucuri de mai multă autoritate în familie, care ținea seamă de părerile acestuia. În loc să te îndepărtezi din centrul vieții familiare, copii și nepoții, în trecut se apropiu de centru familial.

Acest fapt determina, într-o mare măsură prin faptul, că dragostea nu era activată superficial. Dimpotrivă, dragostea era îndreptată spre crearea încrederii continuu în familie, bazată și raportată la cinstea – prețuirea bătrâneții. Dragostea și onoarea erau gemeni.

Părerile noastre despre dragoste și prețuiau determinat această poziție, prin care vârsta bătrâneții noastre s-a transformat cu timpul în neglijență și singurătate. La fel cum tinerii trăiesc în afara evenimentelor familiare, ei petrec bătrânețea, viața pe marginea evenimentelor familiare. Bătrânii își petrec viața pe marginea existenței familiare. Femeia, de exemplu, adeseori este iubită chiar dacă nu are merite suficiente. În aceeași măsură și bărbatul. În societatea contemporană poate exista ca văduv(ă), zece-cincisprezece ani. Rareori i se propune de către membrii tineri – căci de când a văduvid, - ea(el) neîndrăznind să pretindă – să locuiască cu ei; ea, pe când era tânără iubită și apreciată (nici când nu a pretins ceva) ridicolă și respinsă într-o izolare a bătrâneții. Timpul apasă greu pe umeri. Bătrânețea se resimte din zi în zi, e obositoare. Ea speră că timpul acesta să treacă, căci nu e o altă cale până ce va muri. Dacă dragostea nu ar fi fost decât o ceremonie, un evenimentul simțurilor-precum dragostea sexuală-ar fi putut să ne ajute să trecem cu mai multă ușurință peste amenințările timpului. Am fi putut ajunge la bătrânețe fără amenințările timpului. Am fi putut parcurge anii bătrâneții, fiind conștienți că putem să continuăm înconjurați de rude și prieteni, care întotdeauna ne-au fost apropiați. Adesea auzim plângeri al

singurătății în anii bătrâneții, oful soartei care amintește cu întârziere timpul-părinților, copiilor, bărbaților și femeilor- ceea ce am pierdut în ceasul în care credeam că l-am câștigat. Această problemă e dureroasă, am înțeles că nu o putem singuri rezolva: atunci care e prețul unei noi dragoste?

În timpurile acestea, concentrarea la o dragoste sexuală nu e întâmplătoare. Ea s-a născut ca rezultat al ruperii de trecut, care încuraja tendința extremistă a lui Sigmund Freud, în contradicție cu natura omului. De altfel, Freud susținea că el nu este tatăl unei noi concepții. El nu s-a alăturat nici unei mișcări religioase sau filosofice. Practic el a avut rezerve asupra multor teorii care i se atribuiau, froidanismul devenind cu timpul o nouă religie a necredincioșilor, a căror credincioși ortodoksi s-au luptat adeseori învingând. Teoria sa devenind o vindecare, mai mult decât un medicament sufletesc. Principala învățătură se baza pe aceea a recunoașterii, omul nu poate să se bazeze pe sine din punct de vedere al simțului, el nu e stăpân integral din punct de vedere al mediului înconjurător. Investigațiile câtorva cercetători asupra sentimentului, „dragostei” nu ar fi fost luate în considerație ci doar pentru că ele au fost obiectul de cercetare a lui Freud. Omul are unele defecte din punct de vedere al simțului, el necesită o cantitate mare de satisfacții și plăceri. Al elibera în mod discret de acuzația care i s-a adus și care-l obsedează, îl demoralizează și îl urmărește. După unii cercetători numai „teoria Freudiană” ar fi răspunsul potrivit „generației temătoare” care acuză omul. Pentru a salva sufletul omului se recomandă o comportare demnă, tradițională.

Paradoxul Luminii

Liviu PENDEFUNDA

*Lângă porțile nopții/ Și trecătorii
care trec îți arată cu degetul/ Dar copiii
care se iubesc/ Nu sunt acolo pentru
nimeni/ Și numai umbra lor/
Înlănțuită umbră tremură în noapte/
Stărnind mânia trecătorilor/ Mânia și
disprețul lor și răsetele și invidia/ Copiii
care se iubesc nu sunt acolo pentru
nimeni/ Ei sunt în altă parte dincolo de
noapte/ Mult mai presus decât lumina
zilei/ În orbitoarea strălucire a primei
lor iubiri”*

Jacques Prevert

În noapte umbrele se resorb către cer și mai departe până în centrul Universului unde lumina stă înfășurată în întuneric; din când în când ea exultă și creatorul o metamorfozează transcendental în Cuvânt. Cuvântul aflat în pâcla matricii primordiale începe a avea și ea o vizibilă umbră, iar umbra devine ea însăși o formă de manifestare a luminii. Universul întreg aflat încă în ceață este o imensă umbră. Nu noaptea reprezintă misterul, ci umbra, care prin lumina ființei sale face sesizabilă noaptea. Așa am perceput eu noaptea în care un personaj viguros și solitar, absurd de diferit în speranțele sale ne relatează despre un paradox al timpurilor noastre. Și poate că acest paradox există dintotdeauna de când Arhitectul luminii i-a creat acesteia și umbră. Despre proza lui Gheorghe Andrei Neagu nu am mai scris, și nu doar pentru că poezia sa m'a cucerit întrutotul, ci pentru că nu mi se

cristalizase uriașa sa personalitate, deși omul și prietenul îmi era permanent aproape. M'am ferit poate și de subiectivism. Muntele literar care este el trebuie văzut cu adevărat de la o înălțime pe care eu nu o atinsesem. Azi însă sunt convins că atât Slavici, Rebreanu ori Marin Preda, Eugen Barbu sau Buzura ar trebui să accepte că el reprezintă un vârful tot mai semeț în lanțul lor muntos.

După ce m'am închinat în fața Nunții negre și am publicat numeroase fragmente de proză sub semnatura lui Neagu în revista "Contact internațional", iată că mă aflu în fața unui roman care mă absoarbe și identifică cu o lume aparent pierdută și care se perpetuează obsedant în societatea românească în ciuda

progresul așa-zis civilizator. În timp ce paradoxul are o structură logică, exprimabilă simbolic sau nu, absurdul nu deține o astfel de structură. Altfel spus, absurdul reprezintă întotdeauna un non-sens, o exprimare imaginativă căreia îi lipsește orice principiu sau element rațional. Absurdul se află dincolo de posibil și, cu siguranță, în afara oricărui demers probabilistic. Chiar dacă omenirea i-a creat probabilitate și șansa de a deveni certitudine, adică absurdă realitate. Presimt în fiecare pagină a volumului Așezământul realitatea unui roman inspirat din experiența autorului la Căminul Atelier din Odobești,

așezământ cu peste patru sute de handicapați, într'un fost regat al cumanilor (p.10).

Noaptea era un singur supraveghetor pentru toate etajele. Atunci se slobozeau orgiile. Etajele fetelor viermuiau de vizitatori și de gemete care mai de care mai sugestive (p.12)... O beznă adâncă se lăsa în toată incinta. Din când în când, câte un strigăt lugubru sfâșia tăcerea nocturnă, semn că cineva visa violent (p.23). Tabloul unei societăți degenerate sub fusta PCR, unde viciile își dezvoltă tentaculele supraviețuirii, este prezentat în cadrul unor descrieri remarcabile ale așezământului - un amestec amețitor, abracadabrant de întreprinderi cu profile diferite, spital, depozit, inserție de ocupație psiho-motorie pentru persoanele cu handicap. În prezența unui paradox mintea freamătă, exaltă și se entuziasmează de propria sa limită, de propria sa „încurcătură” în care se alfă. Chiar naratorul se caracterizează în activitatea sa de director: Mă duc la cap să pup, mă duc la cur să f.t (p.18), deși, pe numele lui, Daniel Ștefan, era și un scriitor educat, umanist, sensibil. În schimb, în fața absurdului noi toți rămânem preplecși și dezorientați, năucii chiar, astfel încât reacția noastră oscilează între credibil și imposibilitate. Romanul prezintă anii în care un însingurat încearcă îmbunătățirea traiului în așezământ, înțelegând că paradoxul este o structură logică a limitei, în timp ce absurdul este un eșec al acesteia. Absurdul îl depășește chiar și pe autorul care îl descrie, fiindu-i imposibil a-l anticipa, gândi sau exprima, așezându-l ca o negare a oricărei structuri logice raționale sau intuitive. Limitele rezolvărilor sunt permanent criterii încadrabile însă doar în paradox. Chiar și numele personajele pe care le consider inspirate de dramatica realitate sunt alese din lumea corespunzătoare tiparelor: Bujavercă, Cărnăcior, Puiu Ciofărcă, Nicoleta Ciuraru, Corcodel, Ion Cotărlan, Durlănescu, Găozaru, Helciug, Gheorghe Malacu, generalul Măcăroi, Ștefan Mădularu, Milică zis Căinele

(ciocănarul de serviciu), Milușa, popa Popa, Tanța Prepeleag, Mirel Puțaru, Sorin Sticlaru, Titi Șliț, Tancău, Tilidon, Țiripei, amintindu-ne de Caragiale și nu mai puțin de Viorel Căcoveanu.

Caracterizarea personajelor ne apare revelată nu numai prin nume ci direct – securiștii, mic, bondoc și roșcat (p.34), sau un domn micuț cu părul rar, dat peste cap, lăsând să se întrevadă o frunte îngustă deasupra unor sprincene stufoase (p.41), contabilul șef, mic și pătrât, cu gâtul scurt și ceafa groasă, cu fruntea mare și pătrată, cu fața dură, dar în același timp mieroasă (p.46), amanta fostului director, de statură mijlocie, tunsă scurt, cu sânii încă tari sub decolteul suficient de răscroit (p.48), secretara, mică, bondoacă, cu părul albit în cea mai mare parte, poate din cauza văduviei prelungite (p.49) – sau prin opiniile celorlalte personaje, prin acțiunile lor, unde nici poetul nu se dezmăță – se speria de umbra sălciilor pletoase, ce se așterneau în fața ei, înnegriind și mai mult caldarâmii. Poate că a vrut să țipe. Poate nu. Oricum, țipătul ar fi fost mic și trist. Parcă luându-și seama, salcia și-a strâns pletele-ntr-o mână de vânt și a lăsat soarele să-și primească nestingherit oaspetele (p.43). Pot asemui pe directorul Ștefan Daniel cu anticul Sisif a cărui șansă, deși nu o întrevădea de la început este stânca pe care o cară în spinare și o tot urcă, ca o asumare a eșecului, fiindcă este un eșec așteptat, care chiar pare cu trecerea timpului a fi fost căutat. Este eșecul care ne încântă și care dă sens mișcării, a acțiunii aparent liniare și care ar putea avea rezolvare în final, un final ce ar fi putut fi un început al rezolvării tuturor elementelor aflate în sfera paradoxului. Spun sferă pentru că aceasta ar avea o limită și nu ar friza infinitul. Cunosced trei ipostaze ale lui Sisif (cu siguranță că ele sunt mult mai multe), cel mitic din legendele Greciei antice, cel al lui Albert Camus ori cel al lui Octavian Paler, care în ciuda tragicului paradoxal exprimă bucuria de a trăi sau limita înțeleasă aici ca speranță. Speranțe și dezamăgiri. Astfel contrariile se completează, se armonizează și chiar se susțin reciproc, în sensul că unul din contrarii este premisa celuilalt. Aparent, precum Sisif înghițit de paradoxul ființării, naratorul ni se arată ca un personaj absurd, aflat când într-o pâclă densă, când într-o

ceață impusă de timpurile „epocii de aur”.

Expresia subtilă a limitei sisifice reclamă repetiția, iar identicul, egalul poartă cu sine povara alterității adică a eșecului fundamental. Un leit motiv în lumea în care un miros de urină și de trupuri nespălate amestecat cu mirosul venit din bucătărie și din sala de mese, trebuia să le ofere asistaților din când în când și prilejul de a-și ostoi poftele carnale (p.20).

Dacă fenomenologia lui Edmund Husserl pune în locul unei epistemologii a interpretării o ontologie a înțelegerii, ne îndepărtăm până la renunțare de maniera gnoseologică, referindu-ne cu precădere la eșec. Până și securitatea timpului, care interna în așezământ și oameni sănătoși printre handicapați, recunoștea că avem din ce în ce mai multe probleme (p.34) ... raportate la perioada războiului descrisă de tatăl naratorului: dar atunci era război, nu se construia socialismul (p.35). Descrierile spațiilor de locuit, ale anexelor și curții sunt de un naturalism ce frizează într-adevăr absurdul. Ameliorarea uriașelor deficite se rezolvă doar prin mită, pile și intervenția securității și organelor de partid, urcând până la nivel ministerial. Aducerea absurdului în prim-planul discuției se datorează eșecului pe care îl are orice încercare de reducere a ființei la nivelul unui sistem închis, îndepărtarea față de un orizont deschis către valori și semnificații noi, adică către lume. Aceasta se realizează în roman prin cele șaptesprezece scrisori anonime care, în ciuda faptului că aparțin unui asistat social denotă o asumare a realității zdruncinând temerile naratorului ca o reală deschidere către lume fiind, mă repet, expresia asimilării paradoxurilor și depășirii absurdului prin acceptarea că acesta doar ni se arată, fără a putea fi cunoscut, ci numai imaginat ca o închisoare a gândurilor.

Întreruperile narațiunii cu lectura scrisorilor anonime elaborate de un adevărat liric al prozei sunt o desfătare nu numai pentru director ci și pentru cititorul avizat de succesiunea sadoveniană a unor întâmplări pline de afectivitate și profunzime din viața de zi cu zi a unui asistat talentat. Citez doar câteva fragmente: Apa rece din spălător îmi spală amintirile. Mă frec cu prosopul, până când nădușesc. Așa se

freca tata lângă fântâna căzută-n pântecul pământului. El și cu vecinii o aruncaseră acolo. Hrânindu-se cu apa răcoroasă a pietrelor înțepenite... M-au dat la școala specială. Eu și alții ca mine. Ca niște lăstari izvorâți din cioturi putregăite ... Nicio povață nu mai venea să-mi tulbure visele. Iar visele se prefăcuseră-n porniri. De aceea am ajuns mai târziu aici, în locul acesta unde nu-mi trebuia tabla înmulțirii. și nici a împărțirii. Aici nu trebuia să împart cu nimeni, pentru că nu aveam ce împărți. Doar să ne înmulțim... Aveam mâncare, aveam femei, aveam și dans și film și muzică. Dar ce n-aveam!? Unii aveau cârje, alții cărucioare, alții picioare de lemn, alții nici atât (pp. 37-38). Scrisorile sunt, deci, precum tablourile dintr-o expoziție, deliciul cititorului; parcă ar fi un poem de iubire, cu toate imperfecțiunile textului, afirmația directorului (p.82), mirat că pe mulți îi apucase frenezia scrisului (p.97).

Desigur Gheorghe Andrei Neagu dovedește un condei mănuit cu măiestrie atât la firul acțiunii, în descrieri cât și la caracterizarea personajelor. Citez dintr-o altă scrisoare: plec totuși ducând cu mine povara ninsorii mieilor cu parfum de caise-n florile ucise de frig. Și port în mine arome ivite brusc la gândul că nu voi gusta caisele oprite din drumul lor (p.183). Este chiar metafora finală, când o lumină apare la capătul tunelului, dar care o știm doar noi drept o umbră a luminii. O analiză rațională ne obligă de câteva decenii să vorbim de congruență, coincidență sau concordanță și cât mai puțin sau aproape deloc despre identitate sau egalitate. Istoriile se repetă, problema absurdului fiind privită din perspectiva eșecului, cât și din modalitatea prin care ne raportăm la cunoaștere. Cu regret că textul meu despre Nunta neagră apărut în revista "Contact international" nu și-a găsit locul în scurtele referințe de la sfârșitul volumului, mă închin în lectura prozei acestei personalități polivalente scriitor, editor de presă literară ("Oglinda literară") și conducător de cenaclu ("Duiliu Zamfirescu"), proză ce realizează o adevărată lecție de istorie contemporană, ilustrație exemplară a ființării unor generații în derivă sentimentală și socială.

Poeme de Octavian Mihalcea

la loc între mereu alte pietre alte spaime
cu trecerea timpului încercuit cu urmele degetelor
împrejur
pe cunoscutele ziduri dintr-o dată fără urmă

CHIAR ULTIMA IUBIRE

crăpate romburi ca model pentru scena colțului
atunci când plantele oglindesc intrări sau ieșiri dintr-o
zonă
oricum foarte sensibilă deloc întâmplătoare
la etaj sărbătorim altă naștere
mai jos arde chiar ultima iubire îngăduită după sânzienne
atenție la treptele arse pe ruguri trecute în neființă
mereu vertijul periculos deasupra îngerului de pământ
atrage unghiurile întotdeauna reci
vântul e foarte aproape – roată de sticlă trăitoare
în singurii ochi ce știu să mulțumească

PASĂREA-PLEOAPĂ

poate odată a zburat
sau parcă nu era decât umbra flăcării
pe care unii dintre noi o vor vedea la plecare
penele moi prea colorate încă descoperă un colț de
prăbușire
lângă alte și alte oglinzi neîntoarse
cine va plânge?
săgețile risipite nu mai vorbesc despre unice ploi
fierbinți
ocoliri fără noroc spre această crucificată aripă a
transformării
retragere între pleoape zburătoare
poate o rugă

ALTE PIETRE

întâi pietrele – centrală aglomerare a gusturilor foarte
elevate
la modă printre zile fără noapte
apoi mesele plutitoare aroma fumului scump
masat doar de învingători când își relaxează Shiva
colțul ochiului
e mult prea multă aglomerație
se râde numai indirect astfel că suntem aproape
aruncați din balconul puțin încăpător al lemnelor fine

DIN PROFIL

moartea trezită brusc din somn de câinii dimineții
ieri existau variate înghețuri în fața singurei porți cu
mare carismă
obișnuită deja pentru acea poză de arătat lumii
așteptam ceva dispus la estetice încadrări
soarele surprins din profil și nu numai
ca niciodată clipirea cinstei se strecoară fără experiență
printre fire albe
măcar acum citește corect mesajul buzelor inegale!
albume uitate dezvăluie taina uneori întunecată a trezirii
lanțului
lanțul care coboară

ȘI TOTUȘI UN CHIP

ușa îngerului deschisă plus o nuanță (ocru discret)
pentru acea pată viitoare
ieșit din epicriză rescuiu tocmai pe aceleași țărături
altă scufundare marină undeva
între pericolul retezării și Salomeea dansând
vine ziua – maternal glas lăudat
cu devoțiune transfiguratoare
cum spuneai tu pe vremea flagelului
și totuși un chip stă ascuns acum lângă mine
tot cu întoarceri dimineți învelite în cearceafuri reci
geamăt prin somnul celor mai bune intenții

ASCENDENT

distanța neagră e potrivită oricărui suflet
încearcă tăria petalelor!
atenție nu e vorba de floarea albastră
coarnele taurului nu mistuie anotimpurile
deși ar trebui să o facă
în spatele cunoscutului munte așteptat înconjurat
cu retezarea capetelor singurătății
avem în comun ascendentul apelor
pânză avangardistă acoperind templul

RAPORTUL LUI PILAT

Continuare din numărul trecut

După mai multe eforturi, fără rezultate, de a-l scăpa de furia acestor persecutori înverșunați, eu am luat o măsură care pentru moment mi se păru că va servi ca să-i scap viața; am dat poruncă ca el să fie biciuit; apoi cerând ligheanul cu apă, eu m-am spălat pe mâini în fața mulțimii, arătând prin aceasta, dezaprobarea mea pentru acest fapt. Dar în zadar. Acești mizerabili nu s-au mulțumit decât cu viața lui. În deseale noastre tulburări civile, eu am fost de mai multe ori martor al furiei popoarelor dar, din câte am văzut, nimic nu se poate asemana cu aceasta. Într-adevăr s-ar putea spune că în această ocazie toate spiritele rele din ținutul infernului s-au strâns în Ierusalim. Mulțimea părea că nu umblă pe picioare, ci umblă pe sus urlând, precum valurile unei mări înfuriate. O mare neastâmpărată se întindea de la porțile Pretorului până la muntele Sion, cu strigăte, cu fluierături, cum nu s-a mai auzit niciodată în istoria Romei.

Ziua s-a întunecat ca un amurg, asemenea celui văzut la moartea lui Iulius Cezar cel Mare, care s-a întâmplat tot așa pe la mijlocul lui Martie. Eu, Guvernatorul provinciei răsculate, stăteam rezemat de o coloană a palatului meu, gândindu-mă la înfricoșătorul fapt al acestor oameni cruzi care țarau spre execuție pe nevinovatul Nazarinean. Toți dispăruseră din jurul meu. Ierusalimul, scosese afară pe locuitorii săi, care se înșiraseră pe părțile funebre ce conduc

spre Geronica (Golgota). Un aer de jale și întristare mă acoperea. Garda mea însoțise pe cavaleri, iar sutașul pentru a arăta o umbra de putere, se străduia să facă Comanda. Eram lăsat singur și cu inima zdrobită și mă gândeam că ceea ce s-a petrecut în momentul acesta stătuse mai mult în puterea zeilor, decât în puterea omului.

Deodată se auzi un mare strigăt, ce venea de pe Golgota, care părea că este adus de vânt și care anunța o agonie pe care urechea omenească, n-a mai auzit-o vreodată. Nori mari, întunecoși și negri s-au coborât și au acoperit aripa templului, și așezându-se asupra orașului, l-a acoperit ca un val, și un puternic cutremur de pământ a zguduit totul. Atât de înfricoșătoare au fost semnele ce s-au văzut, atât pe ceruri cât și pe pământ, încât se zice că: Dionisie Acropagul ar fi exclamat: „sau că autorul naturii suferă, sau că Universul se sfârșește.”

Către ceasul dintâi al nopții, mi-am luat mantaua pe mine și am pornit pe jos în oraș, spre porțile Golgoetei. Jertfa era consumată! Mulțimea se întorcea în cetate, dar de fapt tot agitată, dar și posomorâtă și cu fețele lor întunecate și mohorâte și desperate. Mulți erau cuprinși de frică și de remușcare pentru cele ce văzuseră. De asemenea, am văzut pe mica trupă de ostași, trecând mână în mână, iar purtătorii steagului, își învăluiseră capul în semn de întristare. Am auzit un ostaș murmurând în cuvinte străine, pe care eu nu le-am înțeles. Ici și colo, se vedeau grupuri de oameni și femei adunați și, când aruncau privirea spre muntele Calvarului rămâneau nemișcați, ca în așteptarea vreunei alte minuni a naturii. M-am întors în Pretoriu întristat și plin de gânduri care mă frământau. Urcându-mă pe trepte, se puteau vedea stropii de sânge care curseseră de la Nazarinean.

După un timp a venit la mine un bătrân, cu o grupă de femei plângând, care rămăseseră la poartă, iar el s-a aruncat la picioarele mele plângând amar. L-am întrebat ce vrea și el mi-a zis: „Eu sunt Iosif din Arimateia, și am

venit să cer de la tine îngăduința de a îngropa pe Iisus din Nazaret”...

I-am zis: „Cerința ta se va împlini”...

Atunci, primind raportul că Iisus este mort, am poruncit lui Naulius să ia cu sine ostași și să supravegheze înmormântarea, ca să nu fie împiedicată. Mai târziu câteva zile, mormântul a fost găsit gol. Ucenicii săi au vestit în toată provincia, că Iisus s-a sculat dintre morți cum prezisese el. Îmi mai rămăsese numai această datorie, ca să fac cunoscut împăratului această întâmplare dezgustătoare și neobișnuită. Chiar în noaptea aceea, ce a urmat catastrofei neașteptate am început a face acest raport și, de către ziuă, s-a auzit un sunet de pe Calvar, intonând aria Diane, care a venit la urechile mele!...

Aruncându-mi privirea spre poarta Cezarului, am văzut apropiindu-se o trupa de soldați și am auzit sunetul trâmbiței care intona marșul Cezarului. Erau întăririle care mi se făgăduiseră, cele două mii de ostași aleși, și pentru a grăbi sosirea lor, au călătorit toată noaptea. A fost hotărât de soartă!... am strigat eu cu amărăciune și frecându-mi palmele, ca marea nelegiuire să fie îndeplinită, și ca pentru scopul de a împiedica răscoala de ieri, trupele de ostași să sosească astăzi!!! Soartă crudă, cum îți bați joc de soarta muritorilor! Era prea adevărat ce a strigat Nazarineanul de pe cruce: „S-a sfârșit”.

Acesta este cuprinsul raportului și rămân al Majestății Voastre supus, cu respect și smerenie.

BILETUL BUCLUCAȘ

Ștefan Constantin ȘELARU

Conducătorul ia la rând compartimentele și controlează atent biletele călătorilor, dar într-unul de clasa a doua, chiar în dreptul ușii de coborâre, întâlnește un ardelean cu clopul așezat șmecherește pe o ureche, cu biletul înfipt după panglica tricoloră a pălăriei... și doi saci burdușiți, unul cu lână bine presată iar celălalt cu brânză de oaie din care s-a scurs destul zer pe linoleumul de pe jos.

- Hm! Bună ziua – îl salută conducătorul militărește ducând palma la chipiu, fără să-și dezlipească privirea încruntată de nemulțumire de la băltoaca de zer formată la picioarele ardeleanului.

- Noa, servus la dumnevoastră! – îi răspunde ardeleanul făcându-i cu ochiul, bine dispus -, la slujbă, la slujbă?

- Păi, după cum se vede! – îi răspunde conducătorul nedezlipindu-și privirea de la băltoaca de zer care tot creștea încet la picioarele lor – De unde vii și unde mergi?

- D-apoi, vin de la stâna mē de oi țurcănose, fainășag - și îi face cu ochiul șmecherește țuguindu-și buzele, tare mândru de el - și mărg până la Câmpeni, la ficiori, să le duc ceva d-ale gurii, iaca niște caș proaspăt. Da, dumnevoastră? Cu preumblarea, cu preumblarea... mereu din vagon în vagon?

- Hm! – mormăie conducătorul, continuând vizibil supărat să măsoare băltoaca de zer de la picioarele lor -, dar... ai cam făcut mizerie pe jos!

- Așe-i, da n-am ce-i face, că așe-i cu cașu' proaspăt, mai lasă zăr. Dumnevoastră aște de la urbe, nu prea știți asta, nu-i așe?

- Lasă-mă pe mine, ce știu și ce nu știu eu... – se burzuluiește la el conducătorul – Mie spune-mi imediat cine va curăța mizeria asta pe care ai făcut-o aici?!

- Păi, ... - se gândește un timp ardeleanul scărpinându-și părul de la ceafă -, bag samă că nu prè aveți fimei?

- Adică, ... fimei? – întreabă conducătorul holbându-se la el surprins de întrebare.

- Da, domnu' dragă, ... fimei, or bag samă că nu prea cunoști ce-s alē?

Conducătorul îl cercetează atent încruntându-se și mai rău la el iar îl cere din urmă îl întreabă enervat:

- Dar, la ce-ți trebuie dumitale fimei?! D-aia te plimbi cu trenul, ca să întâlnești fimei?

Ardeleanul a rămas blocat de o asemenea

întrebare pe care nu o prevăzuse așa că, îl cercetează îndelung străduindu-se să priceapă rostul întrebării... iar în cele din urmă se încruntă și el răspunzându-i supărat la culme:

- Domnu' dragă, io nu am folos de la fimeile voastre de pe beleaua aiasta de țug, că io am muiere acasă cu care am deja șinși ficiori ca brazii, iar sus în munte mai am câteva băcițe faine care lucră la făcut brânza, așa că ... nu-i nivoie de fimeile voastre de pă trin!

- De ce te superi, nu dumneata m-ai întrebat dacă avem femei pe tren?!

- Noa, c-așe-i, io dară am întrebat de fimei la treabă - și se uită lung pe jos apoi continuă, și... nu de fimei – iar de data asta îi face cu ochiul conducătorului lovindu-l zdravăn cu cotul în coaste pentru a-l face să-i înțeleagă aluzia.

Pufnind îmbufnat, conducătorul se reechilibrează pe picioare și își pregătește cleștele pentru control:

- Hm!... Mă rog, mă rog, e treaba dumitale câte femei ai și la ce le folosești, ... acum prezintă-mi biletul la control.

Ardeleanu înclină din cap cu un aer serios dând astfel de înțeles că a priceput ce i s-a spus după care se apucă să-și verifice chimirul lat de două palme și apoi buzunarele de la vestă bombănind din ce în ce mai supărat și plin de năduf:

- Tulai, Doamne, unde l-oi fi băgat?! - și după ce își șterge stropii de sudoare apăruiți deodată șiroaie pe frunte se apleacă și începe să răscolească în desaga aflată și ea pe jos, la picioare, din care scoate o mulțime de lucruri, un șervet bine răsucit în care avea o bucată zdravănă de slănină, o jumătate de pâine țărănească coaptă la cuptor, o altă legăturică cu jumări, câteva cepe roșii, niște căței mari de usturoi și diverse... Dar biletul... ioc!

În timp ce ardeleanul se dă din ce în ce mai tare de ceasul morții că nu-și găsește biletul, conducătorul îl cercetează încruntat iar în sinea lui râde cu lacrimi: „Doamne, ia-mă... că așa dobitoc nu mi-a mai fost dat ca să întâlnesc până acum și slavă Domnului că mie îmi ies atâția în cale! Cretinul a uitat că și-a înfipt biletul după panglica pălăriei și acum îl caută ca disperatul peste tot, numai acolo unde este în realitate nu-i trece prin capul ăla sec al lui de ardelean... încet la minte ca să-l caute” – după care se încruntă iar amenințător spre ardelean:

- Auzi, știi ce? Am mai întâlnit eu d-ăștia care se prefac că nu-și găsesc biletul, sau nu mai țin minte ce povești cusute cu ață albă îmi îndrugă, de parcă eu oi fi prostul proștilor și tocmai de aceea m-au angajat aici la CFR! Hai, mai bine scoate banii pentru amendă deoarece te-am prins că mergi fraudulos fără bilet. dar și pentru mizeria asta pe care ai făcut-o aici pe jos! Hai, ce mai stai, bani pe unde-i ai?

Ardeleanul îl ascultă amuțit de supărare și cu un gest nervos își împinge clopul spre ceafă pentru a-și

→ Continuare în pag. 35

Anișoara Laura Mustetiu

POEM DE DOR

Anișoara Laura Mustetiu

Satul de basm

*A fost odată ca -n povești,
Un loc de vis și-un suflet de copil,
Unde iubirea viețuia în orice colțisor,
Și două inimi sfinte l-așteptau cu dor.*

*Iar dimineața, prin ogradă,
Copilul fugărea purceii, îi puneă în cadă,
Când toți mergeau pe deal la vie,
Se răzvrătea cu puii pe câmpie.*

→ Continuare din pag. 34

șterge cu mână largă a cămășii fruntea acoperită de sudoare continuând apoi ca să răscalească și mai febril prin toate locușoarele unde speră să găsească până la urmă blestemul de bilet:

- Ptiu... domnu' dragă, dar unde Dumniezău l-oi fi băgat, că doară ceva mai devreme l-am cumpărat de la ghișăul din gară, când tocmai să anunța la megafon că țugu' aista se pune la cale! – după care continuă și mai îndârjit ca să-și răscalească buzunarele, chimirul și desaga.

Auzind semnalul de la locomotivă, conductorul aruncă iute o privire la ceasul de la mână apoi se uită pe fereastra ușii după care, pe un ton ceva mai indulgent i se adresează ardeleanului care îl privea disperat:

- Hai, că în câteva minute intrăm în gară, c-am ajuns deja iar dumneata încă mă mai minți că ai bilet fără să mai spun și de mizeria care a făcut-o pe jos - și uitându-se din nou la băltoaca de zer constată nu numai că nu s-a mai lărgit dar a cam început să se evapore datorită curentului dintre ușile vagonului, așa că, îl privește îndelung pe ardelean reținându-și cu oarecare greutate un zâmbet... care mai are puțin și îi înflorește pe față așa că, își scoate stegulețul galben din geanta de pe umăr și îi atrage atenția ardeleanului: „Știi ce, ia mută-ți desagi ăia din dreptul ușii ca să se poată deschide și pregătește-ți banii pentru amenzi, așa cum ți-am atras atenția ceva mai devreme!”.

Trenul a încetinit bine de tot intrând deja în gară, iar conductorul a coborât pe scară de unde flutura stegulețul semnalizându-le ceva mecanicilor de la locomotivă. Ardeleanul, cu sudoarea picurându-i de pe vârful nasului, stă aplecat asupra unor bancnote extrase dintr-un buzunar al șerparului și le numără atent mormăind încruntat: „Numai de nu m-o afla

*Apoi, din nou ce fericire,
Când își julea genunchii în neștire,
Cu prietenii când se juca pe cale,
Și inima-i zburda de bucurie, înspre soare.*

*Și seara, când căprițele veneau acasă,
Și toți ieșeau la poartă și pe cale,
Se răspândeă și bunătatea pe la masă,
Când noaptea se lăsa încet, prin vii, peste izvoare.*

*Dar într-o zi pe-acel copil l-a părăsit norocul,
În lacrimi prigonit de-al lui destin, de un sarcasm,
Un suflet de copil rămas acolo, pe hotare,
Privește încă înspre soare, în satul lui de basm.*

vrunu' din sat de la noi că m-o amendat cheferu și c-am umblat fără belet ca hândrălăii, că mă fac de râsu' oamenilor! Ptiu, mare năcaz pă mine! Unde l-oi fi băgat de nu mai pot da de el... că m-o crede și omu aista că-s vreun zălud d-ăia de umblă capii păstă tăt prin lume?!”

În clipa aceea se oprește trenul și conductorul, fiind coborât pe peron, îl ajută pe ardelean să-și dea jos cei doi desagi grei și continuă să-l cerceteze încruntat:

- Ei, ce facem acum? Cum o rezolvăm?

- D-apoi știu și io, domnu' dragă, că numa dumneata cunoști lejile. Pedepsește-mă așe cum zîșeși deja și gata, ce să fac dacă nu găsăsc nicări bolundu' ala de belet!

În acel moment se aude semnalul de la locomotivă și trenul începe să se clintească încet din loc, semn să va porni din nou la drum iar conductorul, se apucă de bara scării din mers și se urcă în vagon privind cu un zâmbet larg spre ardelean, iar la un moment dat începe să râdă în hohote și îi strigă în batjocură în timp ce trenul a început că prindă viteză din ce în ce mai tare:

- Băi, ardelean capsoman ce ești, voi nu sunteți calmi, bă, ci sunteți înceți la minte, bă, din cauza slăninei și a pălincii pe care o turnați ca desperații în voi! Băi, blegule, ai uitat că biletul ți l-ai înfipt în panglica pălăriei! - și hohotind de râs îi face cu mâna la despărțire.

Auzindu-l, ardeleanul clatină din cap extrem de amărât și dă din mână a lehamite răspunzându-i supărat:

- Noa... domnu' dragă, om fi noi proști, da nu suntem tâmpiți ca dumnivoastră. Păi, beletu' de la clop nu-i așela de la drumu' aista... pe care nu l-am găsit! Îi de la călătoria aielaltă!

DIZARMONII FERICITE

Gabriela CĂLUȚIU SONNENBERG

Citeam deunăzi opinia unei cercetătoare care dă de pământ cu jumătate din fizica modernă, contrazicându-se cu o generație întreagă de laureați ai Premiului Nobel. Teza ei este că „armonia perfectă, ca principiu universal, este prea tentantă pentru a se verifica în realitate”. Mai exact, nemțoaica atrage atenția asupra maniei cercetătorilor de a vâna rezolvările elegante, lucru care conduce la paralizia științelor. Argumentul ei este mulțimea formulelor aparent „urâte”, care și-au dovedit de-a lungul timpului valabilitatea, în ciuda aparenței lor dezordonate.

Evident, nici a insista să complice lucrurile nu este o garanție pentru progres. Cu toate acestea, teoria ei mi-a picat cu tronc din prima clipă. Nu pentru că m-aș pricepe la științele exacte, ci pentru că am observat cum idealizarea a tot ce ne înconjoară pune în pericol și discernământul nostru de zi cu zi, în situațiile cele mai banale.

Am crezut și eu multă vreme în mantra dacă este frumos, înseamnă că este corect. Simetria perfectă a unui fagure de miere, a fractaliilor unei căpățâni de broccoli, a spiralelor unei cochilii de melc sau a unui lanț de ADN nu se poate datora decât unei forțe supreme, unei voințe divine, sau, eventual unei ecuații matematice! M-am aflat astfel în

compania unor gânditori celebri, ca Aristotel, Leonardo da Vinci sau Johannes Kepler, care la rândul lor au crezut în corelația dintre frumos și bine, ultimul susținând chiar că „este absolut necesar ca opera unui Creator perfect, să fie, la rândul ei, de o frumusețe supremă”.

Niciodată nu mi-am pus problema că aș putea greși pronunțându-mă pentru soluțiile „frumoase”, ci am sperat în taină în asentimentul tacit al majorității, crezând că această „super-simetrie”, cum o numesc fizicienii, guvernează din culise universul. Într-o lume plină de lucruri urâte, strâmbe, disproporționate, preferăm instinctiv variantele echilibrate, care se disting de anodin. Pare logic ca tot ce este frumos, simetric, armonios să fie o reflecție a supremului. Pare.

„Ce spui tu, spun și eu, dar nu-i așa”, zice un bun amic de-al meu. Vorba lui se potrivește iluziei noastre, născute mai degrabă dintr-un impuls estetic decât din rațiune. Foamea de frumos are rădăcini atât de adânci încât spulberăm pur și simplu fără drept de apel ideile care îi contravin. Așa, de exemplu, timp de secole, faptul că orbitele planetelor nu sunt perfect circulare, ci eliptice n-a fost acceptat. A trebuit să ne „mintă frumos” un astronom inventiv, susținând că planetele ar emite sunete, creând o armonie cerească, grație orbitelor lor ovale (excentrica Terra ar vibra în tonurile mi-fa-mi, pasămite). Numai așa a înghițit omenirea gălușca „imperfecțiunii” sistemului solar.

Revin însă la faptele pământene-cotidiene: iluzia căutării unui loc perfect, pentru a duce o viață fericită, continuă să domine lumea. Dovadă stă valul nestăvilit al emigrației planetare. Eu însămi, având norocul să locuiesc într-un loc în care mulți

vin să petreacă vacanțe de neuitat, înconjurată fiind tocmai de acei oameni care au reușit să-și ducă la îndeplinire idealul unei vieți tihnite, la umbra unui măslin, constat că este îndeajuns să mă uit în jur pentru a realiza că frumosul nu este și nu poate fi conținutul vieții de calitate. Cunosc o mulțime de rezidenți spanioli care duc dorul zăpezii inexistente aici... Mulți continuă să fie nefericiți în acest paradis, chiar dacă se felicită unii pe alții pentru alegerea lui ca adresă.

Frumosul este cel mult cadrul, scena, portativul sau tabloul în care fiecare își pictează, joacă, interpretează sau construiește propria existență. Armonia este una din variantele posibile ale realității, în niciun caz condiția fericirii. E clar că frumusețea, la fel ca banul, nu are puterea de a crea fericire, chiar dacă – asta da! - o poate încuraja. De aici însă până la pasul decisiv, acela de a învinovăți frumusețea pentru că ne ademenește, inducându-ne în eroare, este însă o distanță mare. A introduce cu forța dizarmonia, cu intenția declarată de a sparge tiparul armoniei incorect cimentate, echivalează cu a fractura controlat un os care s-a îmbinat greșit. Așa ceva, fără-ndoială, doare.

Puțini sunt cei care au curajul s-o facă și tocmai de aceea m-a frapat această cercetătoare germană. Cu atât mai temerar este gestul ei cu cât își riscă propria carieră, putând fi expulzată din cercurile savante dacă va continua să susțină că valabilitatea unei teorii nu depinde de eleganța ei. Ieșirea din acest impas este destul de anevoioasă, cercurile fizicienilor fiind ermetice, la fel ca toate cercurile create de oameni (inclusiv cele ale pensionarilor din nordul Europei,

→ Continuare în pag. 37

Din „PARADA NĂRAVURILOR”

De Gheorghe Ghe. Popescu

METASTAZE

*De la pantofii Gucci la opinci,
O spun convingi că și-n capitalism
Când guvernezi o țară cu lozinci
Se-mbolnăvește-ntregul organism!*

DIAGNOSTIC

*Să calci legi cum îți convine,
Să vezi alb în murdărie,
În tot răul să vezi bine,
E caz de psihiatrie!*

VEȘNICA CLIENTELĂ

*Guvernanții de-s cinstiți,
În funcții deloc mărunte
Pune-ntâi pe cei iubiți,
Și-apoi pă-i cu stea în frunte!*

LEGITIMARE GAY

*Dacă vrei să știi, tataie,
Pe mine mă cheamă Sile,
Pe tata îl cheamă Naie,
Și pe mama mea Vasile!*

DISCORDIE

*I-a stat câmpul nearat
Dacă boii ce-i avea
Au tot tras împrăștiat,
Unul hăis și altul cea!*

PRESA 2017

*Sunt cu ghiotura dovezi
Că și-n presă cumetria
Pitulată de n-o vezi,
Bate deontologia!*

ZIARIȘTII

*Printre ziariștii, mulți,
Mai voioși, sau amărâți,
Mai cu cheag, sau mai desculți,
Unii chiar că sunt pârâți!*

JALONARE

*Între noi și Occident
Diferența e-n prezent
Că ce dă el la gunoi
Stă țațoș pe raft la noi!*

DEMOCRATURĂ

*Ea-i născută să ateste
În sensuri multicolore
Dreptul gloatei la proteste,
Și-al Puterii s-o ignore!*

→ Continuare din pag. 36

retrași la odihnă pe țărmlurile Spaniei). S-au format sfere din care, odată intrat, nu mai ai cum să ieși. În interiorul acestor „globuri”, toți se felicită reciproc pentru genialitatea ideilor lor. Adepții teoriei Big-Bang-ului rămân între ei; la fel se susțin reciproc cei care cred în masa nefiresc de infimă a puternicei particule Higgs, în timp ce aceia care mizează pe găuri negre se distanțează de cei care cred în lumile suprapuse. Alții promovează antimateria, planurile autorulate sau lumile în oglindă, singularitățile șamd. și se feresc să le pună sub semnul întrebării, chiar dacă este evident că se contrazic cu cei din celelalte cercuri. „Biserițu”, cum se zice pe la noi.

Bine, bine, dar atunci ce alternativă ne rămâne? Să acceptăm lipsa de armonie, să admitem că natura nu tinde neapărat spre forme echilbrate, în care totul își are locul său, potrivindu-se cu restul, unde nimic nu este enorm sau exagerat,

unde lucrurile sunt relativ simple, dar nu chiar pe înțelesul oricui? Să nu mai căutăm perfecțiunea?

Da. Putem iubi în continuare frumosul, dar nimeni nu ne obligă să-l idealizăm, proclamând că ar fi suprem. Așa cum omenirea a detectat în timp laturile frumoase ale „urâciunii” orbitelor eliptice sau utilitatea aparentei „contraproductivității” a mecanicii cuantice, într-o bună zi se va atașa probabil și de o definiție mai „neplăcută” a universului. Ajungând acolo, mințile noastre vor fi capabile să transpună această viziune într-o formulă matematică de o frumusețe care momentan încă nu ne este accesibilă.

Până atunci, eu una continui să mă mișc printre rezidenții Costei Blanca, zâmbitori și sereni, care se felicită în permanență pentru ideea genială de a se fi stabilit în acest adevărat rai pământesc. Mulți dintre ei ar fi poate mai fericiți în altă parte, purtând în suflet nostalgii și doruri nestinse, pe care n-au curajul să le

mărturisească deschis, la fel ca fizicienii are, odată atașați de o teorie, nu mai pot să se desprindă de ea, pentru simplul motiv că o consideră rotundă.

Nu pretind pensionarilor de la Mare Nostrum să se replieze pe poziții și să se mute înapoi în ploioasa Britanie sau în zăpezile Peninsulei Scandinave, dar mărturisesc că din când în când duc și eu dorul unei robuste discuții în contradictoriu. Nu trebuie să fie imediat o ceartă, mi-ajunge o polemică civilizată, care să tulbure măcar pentru o clipă acest clișeu încremenit pe-o frumusețe înșelătoare.

Da, se trăiește și aici, exact ca-n formula de încheiere a multor povești, până la foarte adânci bătrâneți, dar nu mai fericit decât prin alte părți. Discordanței care ne împinge înainte ar trebui să-i fim recunoscători, pentru că ne obligă să sondăm după ce este valabil și ne împiedică să ne mulțumim „doar” cu ce este frumos.

Armonie și extaz

Firiță Carp

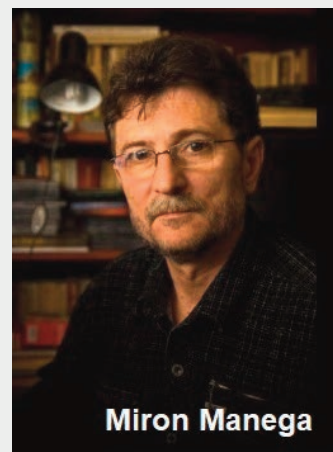
Firiță Carp

Poate și datorită sonorității numelui cu care își semnează producția jurnalistică și literară, dar cu siguranță fiindcă scrisul său are dintotdeauna un „ce” îmbietor pe care, odată descoperit, îl cauți mereu pentru a-ți reconfirma intuiția și renutri cu bucurie viciul lecturii, îi urmăresc de mult timp, chiar cu mult înainte de a-l cunoaște direct, acrobațiile stilistice din perimetrul limbii române. Ele au anverguri și densități care, îmi exprim speranța, într-un viitor manual despre teoria scrisului elevat și încărcat de substanță, îi vor nemuri numele. Ba, că tot a fost ieri Ziua presei militare, cred că și armata se poate mândri cu el, fiind caporalul cu cele mai serioase studii de specialitate, liceul militar și Școala de ofițeri activi punându-și puternic amprenta asupra caracterului său. Dacă îi veți citi fie și numai poemul „Povestea zăpezii”, ca să nu vorbim despre întreaga lui creație în proză

și poezie, sfidătoare deseori a canoanelor genialității, vă veți convinge. Iar de veți avea și șansa întâlnirii lui în carne și oase, cum am avut eu cu vreo trei, patru ani în urmă, s-ar putea să vă încerce o ușoară dezamăgire, mai exact spus o emoționantă nedumerire: cum pot doi ochi, doar doi, dar foarte vii, într-adevăr, să vadă și să culeagă atâta lumină pentru noi din Marea Lumină a universului?! Eu am avut această nedumerire înălțătoare, și încă o am, observând cum o fărâma de om, care în afară de ochi și, desigur, minte, inimă, suflet, mai are doar picioare pentru mers și mâini pentru scris, ei bine, văzându-l te întrebi cum această fragilitate umblătoare poate duce povara unor certitudini atât de grele, chiar dacă sunt înnobilitatoare. Căci, vorbind despre certitudini, în fond ele sunt speranța unui mâine altfel, mai îmbucurător și mai luminos,

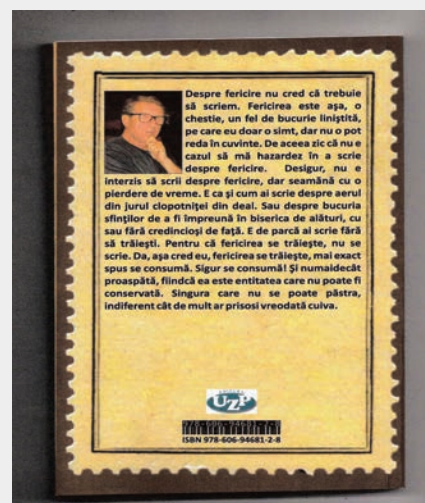

prietenul meu despre care încerc să scriu acum are o mulțime, dintre care uriașă este CERTITUDINEA unei înfăptuiri unicat, o revistă care duce cu demnitate chiar acest titlu, o entitate croită pe fundamente clasice din pagini de avangardă culturală și temeritate patriotică, o publicație de succes în pofida știutelor și neștiutelor bariere care

Miron Manega

i se pun vrut și nevrut. Pentru ținerea în viață a acestei nobile obsesii, CERTITUDINEA sa este printre puținele obsesii nobile pe care eu le cunosc, el este veșnic într-o febrilă căutare de subiecte eminesciene și, pe marginea lor, se află mereu într-o neliniște a facerii cum rar am întâlnit. Din această cauză îți dă impresia că poate abia când va sosi Sfântul Dumitru (Manea, pre numele lui real), Miron Manega își va îngădui o clipă de răgaz pentru mângâierea unor pahare cu vorbe sărbătorești între prieteni. Altfel, rar îl păcălesc să rupă din timpul lui, dedicat fără nicio rezervă devoratoarei pasiuni a tinereii aprinse, cu orice sacrificiu, a candelii iubirii de patrie. De aici cred că vin întreaga armonie și forță a scrisului său în care noi, cititorii, cu cât ne adâncim, multe motive de extaz.

Rexlibris Media Group

LANSĂRI DE CARTE LA BUCUREȘTI ȘI SLATINA ORGANIZATE DE ACADEMIA ROMÂNÔ- AUSTRALIANĂ PENTRU CULTURĂ

**Evenimente Literar Muzicale – Lansări de
carte – marca Academiei Româno-
Australiană pentru Cultură (ARAC)
– în luna aprilie 2019!**

Academia Româno-Australiană pentru Cultură a organizat pe 11 aprilie la București (Librăria „Mihai Eminescu”) și pe 19 aprilie la Slatina (Centrul Cultural „Eugen Ionescu”) o dublă lansare de carte:

Volumele bilingve (română și engleză)

Cântarea Cântărilor/Song of Song de George Smarandache și ContraDicție/ContraDiction de Daniel Ioniță.

De câțiva ani buni, Academia Româno-Australiană delectează publicul cu evenimente artistice bine puse la punct, bogate pe plan poetic-muzical, și nu doar cu simple „lansări de carte” obișnuite. Nici de data aceasta brandul Academiei nu se dezmințe. Din protagoniști fac parte talentata actriță Daniela Nane – recitând versuri din cele două volume, atât în românește cât și în engleză, precum și îndrăgitul cantautor Nicu Alifantis – un vechi colaborator și membru al Academiei Româno-Australiene – care, în stilul lui inimitabil, va interpreta muzică pe versurile celor mai semnificativi poeți români.

Volumele au fost prezentate de renumitul critic literar român contemporan Alex Ștefănescu și de cunoscutul poet și jurnalist Lucian Vasilescu.

Câteva cuvinte despre cele două volume și autorii lor...

George Smarandache este cunoscut în special ca dramaturg (Măgura, Fluturile Alb), dar în volumul de versuri „Cântarea Cântărilor” el desfășoară cu

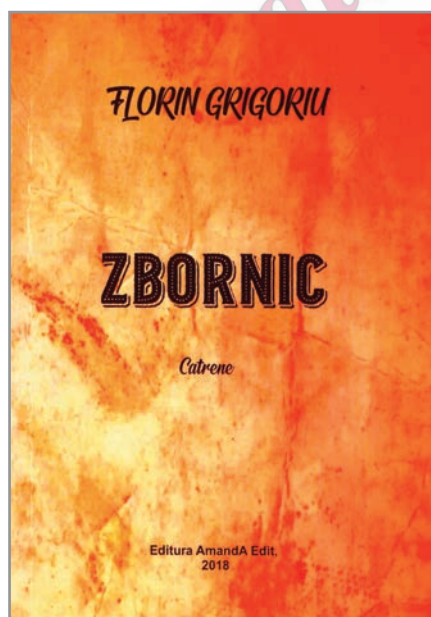
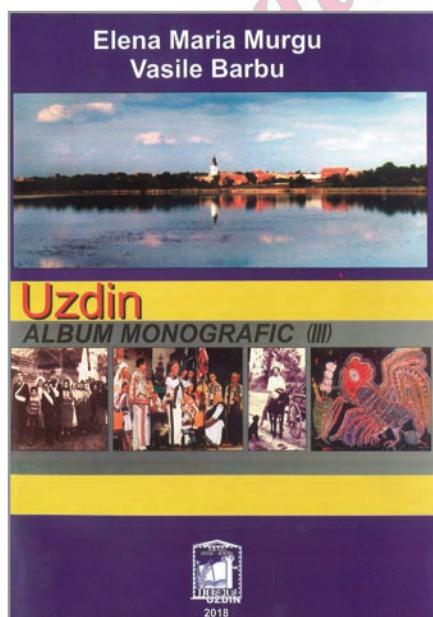
talent întreaga gamă lirică a dragostei (după cum sugerează chiar titlul biblic al volumului), de la durere la bucurie, de la disperare la exaltare, de la însingurare la împlinire.

Tradus de Daniel Ioniță, și editat de George Roca (plus grafica copertei), volumul este produs de Editura Academiei Româno-Australiane pentru Cultură, care se aventurează pentru a doua oară pe terenul publicării de carte poetică, după ce în 2017 a publicat „Testament – Anthology of Romanian Verse – American Edition” (autori Daniel Ioniță, asistat de Eva Foster, Daniel Reynaud și Rochelle Bews), lansat la New York, Chicago și Atlanta, cu sprijinul Institutului Cultural Român din New York.

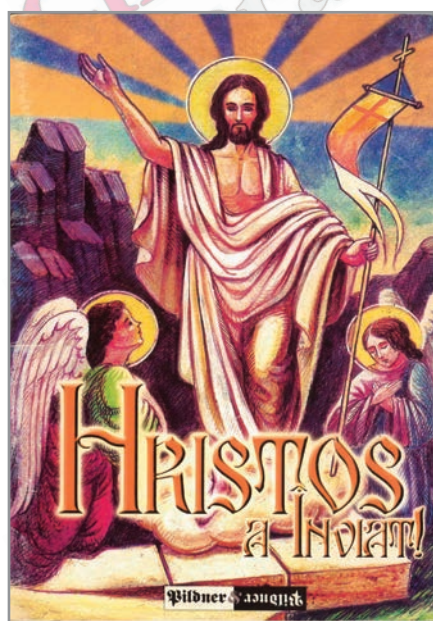
Al doilea volum este „ContraDicție” (Editura PIM, Iași), în care Daniel Ioniță și-a tradus propriile poeme. Este a treia ofertă poetică originală a autorului, după volumele „Agățat între stele” (editura Minerva 2013), și „Insula cuvintelor de acasă” (Editura Limes – Cluj, 2017). După cum ne-a obișnuit în lucrările anterioare, poetul nu se ferește să analizeze liric teme existențiale dificile, problematice, dar și luminosul și frumosul, folosind o gamă largă de procedee poetice – de la versul în metru clasic la abordarea post-modernă.

Stabilit la Sydney de câteva decenii, Daniel Ioniță este principalul traducător și editor al proiectului „Testament – Antologie de Poezie Română/Testament – Anthology of Romanian Verse” (Editura Minerva și Editura Academiei Româno-Australiane pentru Cultură) al cărei a treia ediția (acoperind toți cei 350 de ani de poezie publicată în limba română) va apărea anul acesta tot în colaborare cu editura Minerva din București.

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Fără fior și mesaj, poezia este literă moartă”

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;

web site: <http://climate.literare.ro>